

1930

დროშა

საქართველოს
საბჭოთა
სამართალი

№ 3 (27)

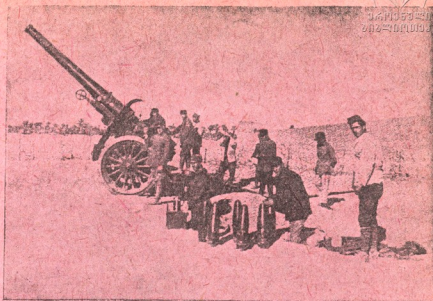
სათესლე ხორბალი კლმეურნეობებს

ფოტო-ფურცლები

უზუშევიკების ზრდა გერმანიაში

უმუშევართა რიცხუმა გერმანიაში უკანასკნელ კვირების განმავლობაში 3 მილიონს მიაღწია. ამ რიცხვიდან ერთი მესამედი არ იღებს დახმარებას. ვინაიდან ბინის გადასახადი ძალიან დიდია, უმუშევრებს არა აქვთ საშუალება გადაუხადონ არა სახლის აპრობებს. ამასთანავე ლამის სათუფი სახლები იცვ გავსილია, რომ დააწესეს ამ ბინებში ცოფრის ვადათ ორი კვირა. ამ ვადის გასვლის შემდეგ უზუშევიკები იძულებული არიან ეძებნენ თავმსახურთა სადაც მოხვდებათ. სურათზე უმუშევრების კლუბისთვის.

ამროხება მაროკოში

მიუხედავად საფრანგეთის ვახუტების დამამშვიდებელი ცნობებისა, მაროკოში შეუწყვეტილი სწარმოებს პარტიზანული ომები. „როტე-ფანე“-ს ცნობით, ფრანგებმა უკანასკნელი სამი თვის განმავლობაში მაროკოში დაჭარბეს 1000 კაცი. (დაჭრილები და დახოცვლები). სურათზე — საფრანგეთის ზარბაზნი მხად არის დამამშვიდლოს ამბობებულულები.

მუშაკობი ამთავრებს ქართული პურის საცხობ მექანიზაციკომლი თორნს.

სურათზე — თორნს საერთო სანახაობა. პურის ცხობის გამოცდის მომენტი.

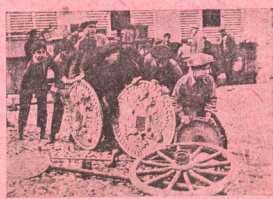
ანხ. ნარიმანოვის კლუბში სპეციალური წუვ სწავლობა ახალ თურქულ ნახანს.

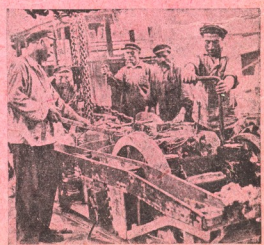
კომკავშირელი და მოსწავლე ქალები რკინის ნამტკრევებს ატროფებენ ამხ. სტალინის სახ. ორთქლმავლების შეკუთებულ ქარხანაში.

ლითონის ნამტკრევების შეტრევაბა. მიათრევენ ძველ ქვაბს.

მეთის ტრეზები ორთაკიანი არწივით, რომელიც რკინის სხვა ნამტკრევებთან ერთად შეტრევილი თბილისის კომკავშირელებისა და პიონერების მიერ.

ტრამევის სახელსინსოში მუშები აგებენ ვაგონს.

ფ რ მ მ ე

წ-76.

საბჭოთა საქართველოს 9 წელი

145

9 წელი შესრულდა, რაც საქართველოში დამკვიდრებულია საბჭოთა ხელისუფლება. ამ ხნის მანძილზე ჩვენში ბევრი რამ ძირფესვიანთა გამოიკვალა. განახლებული საქართველო ჩქარის ნაბიჯით მიისწრაფის წინ.

თავლი გადავვლოთ იმ მიღწევებს, რომელიც ამ ცხრა წლის განმავლობაში გაქცეს.

საქართველოს სახალხო მებრუნებაში აღნიშნულ პერიოდის განმავლობაში რადიკალური გადატეხვა მოხდა, საქართველოც ინდუსტრიალიზაციის ორბიტაში მოექცა. საქართველოს სამრეწველო ცხოვრება, რომელიც ცარხების და მენშევიკების ბატონობის დროს სრულ აზარაობას და უსურობას წარმოადგენდა, სადაც მრეწველობა შთანასახის უღონობაში იყო, განვითარების ახალ კოსმოსტურ ლიანდაგზე შესდგა. განვლილი 9 წელი, ჩვენი სახალხო ეკონომიკისათვის, ოქროს ხანად უნდა იქნას მიჩნეული. საძირკველი ჩაეყარა და სწრაფი ტემპით მიმდინარეობს ჩვენი საფარბიო-საქარხნო მშენებლობა, რის გამოც საქართველოს ეკონომიური რუკა, საგრძობლად შეიცვალა. ყურადღების ცენტრი გადატანილ იქნა მრეწველობის მასშტაბიანებულ ენერგეტიულ ბაზის შექმნისაკენ; ჩვენი მიღწევები ამ მიმართულებით ძალზედ საგრძობია, ისეთი ელექტრო ვიკანტები როგორც: ზაგორცა და ჩიონჭისია და აგრედვე მთელი წყება აკუმულ ჰიდრო-ელექტრონულ სადგურების; ჩვენ სრულ შესაძლებლობას ვაძლევს ფართოდ გავშალოთ ჩვენი ნედლეულის და მინერალურ სიმდიდრეობა

დამუშავების და გადამუშავების საქმე, რადენიმე პირველხარისხიანი ქარხნის აგებით ჩვენ დადებითად ვადვეპერთ აბრეშუპის ნედლეულის გადამუშავების საქმე. თბილისის ძაუდის ფაბრიკის აგებით ჩვენ შესაფერისი პირობები შეექმნით მეცხვარეობის განვითარებისათვის. ახალ ტენზიკურ და საწარმოო საფუძვლებზე ავგო მარგანეცისა და შავი ქვის დამამუშავებელი მრეწველობა. გასული პერიოდის მანძილზე საქართველოში სულ 42 ახალი საწარმოო ერთეული იქნა აგებული. ჩვენს მრეწველობაში კაპიტალურ დაბანდებათა ზრდის გასწვრივ, მრეწველობის პროდუქტის ხვედრითი წონა სახალხო მებრუნების ბალანსში პროგრესულად იზრდებოდა. ხუთწლიანი გეგმა ხომ ძირფესვიანთ შეცვლის ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ სტრუქტურას და დღევანდელ აგრარულ ქვეყანას აგრარულ სამრეწველო მხარედ აქცევს.

ორგანიული ცვლილება განიცადა ჩვენმა სასოფლო მეურნეობამ. ჩამორჩენილი და გაძვალტყვევებული სოფლის მეურნეობა ინტენსიფიკაციის გზას დაადგა. შესაფერისს ღონისძიებათა და ნივთიერი საშუალებათა გა. ებით სპეციალურ კულტურ თა გავრცელების საქმე ჯეროვან სიმაღლეზე იქნა აყვანილი. ჩაის კოლტურის გავრცელება ჩვენს სუბტროპიკულ ზონისში სწრაფი ნაბიჯით მიდის წინ და სულ მალე გაფრის, აჭარის ტანის და სამეგრელოს „ეწრები“ გადოქცივან ნაყოფიერი ფართობად. სამელიორაციო და საირგაციო მუშაობამ ჩვენ გამოსადგვარ მიწის საკმაო ფონდი შეგვქმინა, მაგრამ ყველაზე საყურადღე-

ბო და დიდი პოლიტიკური ღირებულების მქონე მოვლენა ჩვენ სოფლისმეურნეობაში ეს კოლმეურნეობრივი მოძრაობაა. 1928-29 წელში კოლმეურნეობათა რიცხვი საქართველოში 880 უდრიდა, ხოლო ნათესი ფართობის რაოდენობა 36710 ჰექტარს. ამ ბოლო ხანებში კოლმეურნეობრივმა მოძრაობამ უკვე მასობრივი ხასიათი მიიღო, მუდელი რაიონები გადადიან მთლიან კოლექტივიზაციის საფუძვლებზე. სპეციალურ კულტურათა მშენებლობაში ხომ უდიდესი ნაწილი განსაზოგადოებულ სექტორის ანგარიშზე მიდის.

სწავლა-განათლების და კულტურული მშენებლობის დარგშიაც მიღწევები დიდია.

უკვე ცხრა წელი შესრულდა, რაც მენშევიკების ბატონობა სსრკში: ღდალი-გავა საქართველოს მიღამობიდან—9 წელიწადია არც ერთი თოვი არ გავარდნილა საქართველოში მცხოვრებ სხვადასხვა ეროვნებათა მშრომელებს შორის, რაც ხშირი მოვლენა იყო მენშევიკების მმრძანებლობის დროს. საბჭოთა საქართველოს თვის მოძმე და მოკავშირე რესპუბლიკებთან მჭიდროთაა გადაჯავჭული. ამიერ-კავკასიის ფედერაცია ამიერ-კავკასიის ერების ერთმანეთთან დაკავშირება და ერთად ბრძოლის სიმბოლოა.

განვლილი 9 წელი იმის საწინდარია, რომ ჩვენგან მიღებულ გამოცდილების და ცოდნის მეშობებით კიდევ უფრო წარმატებით ვივლით წინ.

კოლექტივიზაციის ფრონტზე

(კოლხოსნების დღიურიდან)

დამარცხებულ და პოზიციებიდან განდევნილ მტერს გაათევებთ უმანებელდება თავდაცვის ინსტიტუტები. ეს უპირველეს ყოვლისა გამოიხატება იმაში, რომ ის უფურადღებოთ არ სტოვებს არც ერთ მოვლენას, არც ერთ ნაბიჯს, რომელიც მშრომელთა მასების საკეთილდღეოთ ხდება და ცდილობს ყველაფერს თავისებურ ახსნა-განმარტება მიცეს.

ფოტო-ნ. ფურცხვანიძის სამტრედია

ტრაქტორისტი უსნის გლეხებს ტრაქტორის ნაწილების დანიშნულებას

საბჭოთა სოფელში პირველ კოლექტივების გაჩენას ჩვენი მტრები დამცინავი ლომლით და თაყის ქნევით ხედავოდნენ.

გლეხობის კოლექტივიზაცია? — ამბობდნენ ისინი, — გე შეუძლებელია კომუნისტებს აიწყებინათ ის გარემოება, რომ გლეხი ყველგან სიახლეს უწოდებდათ, იკეთი უფურცხებს, გე უნდობლობა და იქვე გადაიქცევა იმისთანავე ტყაობ, რომელიც გაგებდა და გააჩრებდა კოლექტივიზაციის ბორბლებს!

მათი „წინასწარმეტყველება“ უხეროდ გამანადგომებელი აღმოჩნდა, კოლექტივების ქსელი თანდათან ფართოვდებოდა და იწვებოდა. ისინიც ხედავდნენ, რომ კოლექტივებთან ბრძოლის წარმოებისათვის არ იყო საჭირო ტურბებს ათათიზებული ფსელიანი ღიმილი, მათვე იარაღი შესცვალეს და გააქტიურდნენ.

დღეს კი, როცა კოლექტივიზაციამ მასიური და უსარმახარი მოძრაობის ხასიათი მიიღო, როცა არაჩვეულოებულ სიფხვრეში, არამედ მოელო რაიონიც გადადის კოლექტივიზაციაზე და იწყება კულაკების, როგორც კლასის, განადგურება, როცა კოლექტივიზაციის განვითარების ტემპმა ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა, „წინასწარმეტყველებმა“ ხმა დადაბლეს და ყოველ ზაჯკარდონზე და მოსახვეში გაიკონებს მათ ჩურჩულს.

— შესვლით კი შედიან, მაგრამ გე არაფერია! აი, მიჯნების ამოყრა და სახლეობის გასაჭრაება რამ დაიწყება, ნახე რას სტყვის გლეხი!

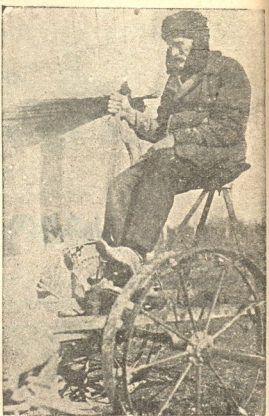
რას ამბობს გლეხი? ჭკობით და გეტყვით! მაგრამ კიბუხაც არ არის საჭირო. 4 თებერვალს, დღითი რომ ჩავევლით სოფელ ილორში, (სამტრედიის რაიონი) დანიანადიტი რამდენიმე დღე გილას ამბობდნენ კოლხოსნი. აი ეს კოლხოსნი ყოველგვარ სიტყვებზე ნათლად მტყვევდნენ დღევანდელ გლეხის მიჯნებთან დამოკიდებულენის შესახებ. წინა ლამით სოფელ ილორის დარბი და საშუალო გლეხების გაერთიანებულმა კრებამ დაადგინა კოლექტივზე გადასვლა. იმავე ლამით შესდგა მოხალისეთა ჯგუფები 100 კაცის შემადგენლობით, რომელიც მეორე დღითვე გამოვიდა მინდვრებზე სამუშაოდ.

ამოყარეს მიჯნები, ასწორებდნენ სახლეობებს, ავტობუნდნენ თხრილებს, თხრიდნენ და გლეხდნენ ყანების სახლარზე შემოვლებულ მყავის ქერაქნების და ეკლის ბუჩქებს და უფიქრდნენ ცეცხლს.

— გრანიცები დავეყიოთ, გრანიცები! — მზარულად შემოვცხობა ერთმა მოხეტემა, როცა მივესალმეთ და ვკითხეთ: გე რა კოლხოსნი გაგინალებითა შეყიო.

— უწინ ამ ბუჩქებზე ერთი ფურცელი რომ მოვებამ მეხობლის საქონელს, წალით ბარკალს ჩამოაცლიდა მესაკეთიერ; სათიფეთი კი გაიმეტებდა მეხობელს! გუმინდელ დღესათი მასსივს რამელა ჩხები და ალიაკითი გეტონდა ამ ბუჩქების ჩაყარაზე; მეტი რომ დაუდარაჯებს უშობელს, ისე უდარაჯედნენ ერთმანეთს: თაყის მოჯნას არ გადამოწორდეს და ჩემი მიწის ანგარიშზე არ გამოვიღოს თხრილი-თქვა ერთი ტკველით რომ მეხობლის ყანაში გადავყვია ეს ბუჩქები, ვინ გაავირობდა ცოცხალს! ეხლა კი კოლექტივმა იმფერად გამოუყვალა ყველას გუნება რომ ჩვენებურები იმაში ეგებრებიან ერთმანეთს, ყველაზე ჭკარა, რომელი ამოვაყვებო ამ თხრილებს.

სხაასტებით, თითქო ვმინია სტვამ არ! და მასწროსო, ლაპარაკობა მოხუცი.

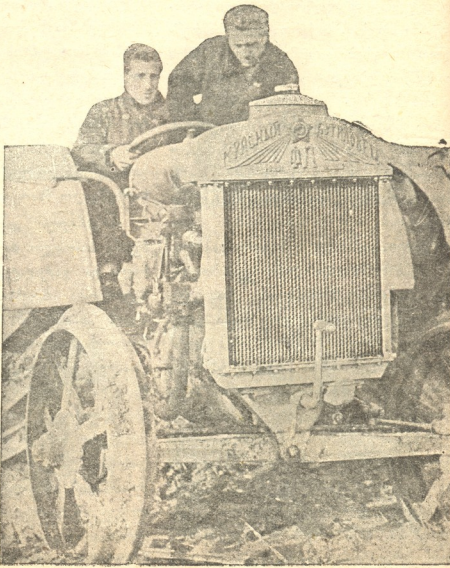

ფოტო ფურცხვანიძის

ქუთაისი

ხოლმევიცა“ უდარიბესი გლეხი, რომელიც ახლად შევიდა კოლექტივში.

— მიწა რომ გვემატება, ეს კი არაფელია, — ჩაერთა მეორე და ხელის გულით მოსწორებულ მინდორს მთავალი თვალა.

ტრაქტორი მინდვრათ.

— თითველ ყანას, განით ორ არ შიშინაირ თხრილი და გინოა ტონდა შემოყვებულა; რომ ინგარიში, ერთ კოლს ვიოვა საყნით, რაც ჩვენ დღეს თხრილები და გიოზება მოვშალოთ.

ფოტო ფურცხვანიძის სამტრედია

კოლექტივ „ნამგალ-ჩაქვანი“-ს წევრი სათეს მანქანასთან.

მუშაობენ შიარულად, ხალისინად და გრძობენ, რომ ამ კოლენება, ცნობი საკურთხევის ერთგულ დამცველები—მიუნების და ქერა-ტინის ბუქების სახით—იშლება და იწეება ძველ სიბრენლას და სიღარიბის თოვითი დამბელი ცხოვრება.

კოლექტივიზაციამ არა მარტო მიუნების და ღობის ტუქვობადან გაანთავისუფლა გლეხი, არა მდ ფსიქოლოგიურათა გარდაქმნა ის და გამოიყვანა იმ ძველი ადამების და ზნე-ჩვეულებათა გამოქვეყნლიდან, რომელიც ერთ დღეში ნოქვედა და ანადგურებდა მის წლოურ სიაროს.

გლეხი დარწმუნდა, რომ კოლექტივი, ეს არის მეურნეობის იმისთანა ფორმა, რომელიც მიმართულია მისი მეურნეობის გარდასაქმნელად და მისი მომავლის უზრუნველსაყოფად. ამიტომ საბჭოთა სოფლის დღევანდელი მოქალაქე ცდილობს ყოველმხრივ და მთელი თოვითი შასაძლებლობით შეუწყოს ხელი კოლექტივის გამაგრებას და განმტკიცებას.

კოლექტივიზაციაზე გადასული გლეხები ამხლებენ და იბრძვიან მათ წინააღმდეგ, რომელიც კვლავების ჩაგონებით, ვანობაზიანებ და შეეკლებიან ცოცხალ ან მკვდარი ინვენტარის გადაღობას, ან არ სწორი ცნობების მიტყმას. 4 თებერვალს ზობლარ-წიწნარის (სამტრედის რაიონი) უბნების გლეხობის გაერთიანებულმა კრებამ, საჯახუფლო თესვის კამპანიის მნიშვნელობის შესახებ მოსტყნების მოსმენის შემდეგ, დაადგინა კოლექტივზე გადასვლა. 3 რიცხვ რწმუნებულები და იქვე დაიწესა ჩაწერა. ჩაწერის დროს ერთმა განცხადდა:—საყნავს, ვ, გემბოცებდა მაგრამ იქ რომ აღის ხეგნია, ამას წინად გავიფიქრე და ფული მივიღო. ხეგნის გადაღობის ამისთანა ცდა

მანვე იქნა გამოაშკარავებული დამსწრე გლეხების მიერ, ასეთი საქციელი დაგმეს და გაკიცხეს.

— მტრისას ხომ არ შეგაკქს კოლექტივი შენთვის, ჩემთვის და ჩვენისთანებისთვის არის, კოლექტივის რასად დაუშალავ და დაიკლებ, გადამოიღეს კი არ მოაკლდება, ისე შენ და ჩვენ მოვაკლდებათ.

კოლექტივიზის ამისთანა გრძობა, გრძობა იმისა, რომ კოლექტივის განმტკიცება-გამდიერება ისე დამოკიდებულია ყოველი წევრის კეთილდღეობასთან, როგორც პურის მიყვანა თესვასთან, ასეც გლეხობის ენერჯიას კოლექტივის ბელშესაწყობათ.

სოფელ ახაშში მცხოვრებ საშუალო გლეხი ჯაშის მოუყვდა მამა.

— მიუფელი და ერი პირში არ შემოგზედეს კელები რომ არ გადაიანაღოს უთხრეს მე-ხოზლებმა ჯაშს.

— მამა მომიყვდა—გულ-დასაწავად ისიც მეყოფა! კიდევ რაღას მივიმატო ცეცხლი და გაკანადგერო იჯახი! მღღღლის შემოხედვის არ დავეძებ—რაც შეგებდა ხალხს, თუ მინაწილებენ, თორემ დამარბეთ არ დამმარბავენ!

ფოტო შ. ფურცხვანიძის. ქუთაისი

პატრიკივის კომუნარმა ისწავლა სათეს მანქანაზე მუშაობა.

უასუსა ჯაშმა: დაჯდა და იანგარიში, რამდენი დასჭირდებათ ტელბის გაართვას; გამოვიდა 100 მანეთი, რომელიც მთლიანად შეიტანა კოლექტივის ფონდში.

მოდლის რა მოკაცინეთა და გლეხობაში კი სიბარული და მოწონება გამოიწვია ჯაშის ასეთმა საქციელმა.

სოსნბანძინი ლოკოძიანიძე.

საგაზეხულო თესვა.

სიბოთა შეუდგა თებერვლია ამგებულსაში ხაზითა მოადგა დღევანდელი მიწი; საჯახუფლო იწეება თესვა და ზოზბლის სისხლს სდგას კოლექტივში. გაშლა სტრია სათეს ფართობებს და შიირ მიწასაც ნადავლი ნებვი; და ბობოლო გლეხს

ახლა მარტოხელს კოლექტივებით ვეცმა მენი. წინეთ დასცერდა ის აიფიქრან: მოგამაგირეს, უშიწოს, ღარიბს. ახლა ბობოლო ოზლად წავიდა ჩამოჭრა თავის გატყდარი ხაირი. წინეთ ბობოლო ამშვიდათ ფიქრობდა: და ამხადებდა გელს იდილიურს ქალაქში მუშის მტრებს გააკრობენ; ქალაქში ხდება ქვეყნის კიდილი. სოფლად მშვიდათ ვართ, არა გყავს მტერი

და არც გვებება ჩვენ არაფერი. ჰადრის ქვეშ იწევა დიდი ბობოლო ჰადრის ქვეშ ედგა გაშლილი სუფრა ჰადრის ქვეშ ნებება გადაიყოლა ჰადრის ქვეშ ყლაპა ჰაერი სფთა. შემდეგ ზამთარი, ზამთრულად დადგა ბობოლო ფიქრ ბდა მოწონარე უქმნა: სურსათის არ გყავდა. არ მინდა მოგან. სოციალისტურად მოჭირად ლტენა. ფიქრობდა ასე და ამ ფიქრის დროს კოჭი ნავარში ჩაფარდა ფრავის. უნდა ბობოლოს ჩონა გაიბრეს; დახეულს იცვამს ბოზოლას ვაფი. მოსჭრეს ბობოლოს ჩრდილი და მუხა— მოსჭრეს ბობოლოს სოფლის დიდი დღე; კოლექტივები შეიჭრა უზვად და შეუთახზდა ოლევა, ალევის ხს. ცეროა ცერის მოისპო ღალა ცერო არ დარჩა განძი ურთომელე; კოლექტივები აშენდა ძალა და ღარიბები ძმობდ უთქმულად.

სიბოთა ჩაუღგა თებერვლია თვესად განდებდა მალე ფლორტების სუნდი. კოლექტივები იწყებენ თესვას და თესვის დროსაც ქშინან კომუნისხს. თუ მოიფრინდება ცეროა მერხბალიც მოთაღას შორით განდებდა პირაუფლს— ჩვენში დახედვება ძმობა ცოცხალი და გარდღებენბა ის ერთ კვირამდის. ზამთარი მიდის და გაზაფხულიც უკვე გადიქვა ზაფხულის ახრათ; ჩვენ ამოცანათ დავსებთ რთული; სოციალისტური სექტორის გაზრდა. სოციალისტური სექტორის გაზრდა გავყვება ზაფხულს და მცთარეში კოლექტივები ვეგენება ბახათ გატყდება ცეროს კეთილდღეობით თვეში. ეთი აბრეყმის გ.წმული ყანა ჩამრავლებული რიცხვი ჰქტარის შემოდგოამად მოვა ქვეყახა ინდუსტრიალურ ქსელზედ მდგარა. თესვის დროს ჩვენ გვწინთ

გუთანი ვ.ჭრის კოლქტორის მყოფადს; და რომ კომუნის თვადები ნებათ ჩვენ გაგამრ. გლეხთ დარბობა ძმობას. ყვითი ნაწიხ ხეს, წესცლის ხაზბის ზე უფლუ კამებებს, გარდა შესცვლიან. და ახლა თუ, ჩვენ ზეცვი განრახლდეს ღოღოლუხსაც დახეული, წყობის ბეწ. წყობის ბეწ.

სიბოთა შეუდგა თებერვლის თვესად ზამთარს მოადგა დღევანდელი მიწი; საჯახუფლო იწეება თესვა და ზოზბლის სისხლს სდგას კოლექტივში. სიბოთა ჩამოვანი.

მისი ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლის უმსრულტყველი გამოცემა.

წახვეარი საუკუნე შეუსრულდა სომხეთის გამოჩენილ მწერალს და დრამატურგს ალექსანდრე მოვისესიანს, ფსევდონიმით შ ი რ ვ ა ნ ზ ა დ ე ს, რაც სამწერლო ასპარეზზე მუშაობს.

შირვანაძე არის სომეხის ოთხმოცდაათიანი წლების ერთი გამოჩენილი და სახელოვანი მწერალია.

მისი მწერლობის დარგი მრავალმხრივია. სწერდა რომანებს, მოთხრობებს და დრამებს, სადაც ასახავდა სომხეთის რეალურს ცხოვრებას და ამ ცხოვრებაში აღმოჩენილს დადებითს თუ უარყოფითს ტიპებს.

მისი თანაგრძობა ყოველივეს დაჩაბრების მხარეზე იყო.

ეკოპოლიტად განათლებული და შეიარაღებული თანამედროვე მენეჯერობით, შირვანაძე დროსად ჩასწვდა მაშინდელს ცხოვრებას და მისმა მხატვრულმა თხზულებებმა („ნაუსმა“ „ქაოსმა“, „ბო-

შ ი რ ვ ა ნ ზ ა დ ე

როტმა ძალამ“ „ხანძარმა“ და სხვა, (სომხეთის ვარსკვლავი მოიპოვეს სახელი.

მის კიბოს არ გადაარჩენია არც ერთი წერილი, ცხოვრების არც ერთი მხარე, (მდაბიო, მოქალაქე, ინტელიგენტი, გლეხი, ვაჭარი), რომ არ დაეხატოს, მათი ნაკული თუ ღირსება არ გამოეშკარავენ ბრინოს.

ვაჭარიც თვლით და მახვილის განიხილეთ უღვება ცხოვრების ყოველი მოვლენას და მკითხველს იტაცებს უკეთეს მომავლისთვის.

ძველი ოკეიდის დროს შირვანაძეს ბევრი ჭირვარაში გადაუტანია. პოლიტიკურად როგორც არა საიმედო, იცდა (იხეიმი და შემდეგ იქნა გათვებული.

უკვე 72 წლის ჰალარამ ხობლოვსაბოთა ხელი უფლებების დროს მიიღო ღირსეული პატივისცემა და სომხეთის მშობლიურმა ხალხმა ამა წლის 8 თებერსად დამსახურებულ ზემოთ 50 წლის იუბილე უკვეწამი გადაუხადა.

სენსუორის მიერ 1905 წელს აპრიალული ლექსები

საკუთრის მეთხველი გავიდა მას შემდეგ რაც რევოლუციონერმა პროლეტარიატმა პირველი ძლიერი იერიში მიიტანა თეთრმკობრების დამხობისაგან. ეს დაიწყო 1905 წელს... „სენსუორის“ მუშებმა რომ სისტემით მორწყეს თეთრლიანი ქუჩები ცხრა იანვარს. ამ დღიდან მთელს წელს განვაკლავთ გავიცივები, დემონსტრაციები და შეიარაღებული აჯანყება... მთელი მთელ მხარეს და დამთავრდა დეკემბრის აჯანყებით.

მაშინ მრავალი პარტია უწოდებდა თავის თავს „რევოლუციონერს“ და „სოციალისტურს“... ყველა „უახალფულზე“ მფიქრავდა. პრესა მემარტებზე მანქანე ეფიქრავდა, ოპორტიკანი იცდა და მთავრობის დამხობა ჰგონებდა.

სამედიერო მფიქრ დამკაშებმა... ვანდარმერია და კაზაკები—მუშების რევოლუციონერ განმსვლბეს სისტემა ახმობდა, ხოლო პრესას, — ცენსურის მარტული მფთავდა,

ჩვენ შემთხვევა გვეჩნდა გადაევივაროვებინა იმ დროის ქართული პრესის საცენსურო კომიტეტის წინაშე დასაბეჭდად წარდგინოთ და მათ მიერ დასაბეჭდად არაბალური მასალები, რომელიც საქართველოს ცენტრარტიკშია დაცული.

მისი სანიშნოთა, თუ როგორი ქარაგმებით იწვერბოდა მაშინ მხატვრული ნაწარმოები და დაბალმოდული ცენსურა როგორ სდევნიდა და ჰქრდალავდა ასეთ წერილებს—ჩვენ მოვიყვანო სპირ დონ მვირთვილის (კ. ლომთათიძის) სიკვხ... ამინაყვესი, რომელიც ცენსურის მიერ აკრალული იყო დასაბეჭდად და პირველათ ახლა იბეჭდება.

ახისპირელის ლექსი „ტყევი“ ცენსურის წარწერის თანახმად—„ტენდენტურად მილითების მიმდინარე მომენტზე“—დასაბეჭდად არაბალული იყო და ახლა იბეჭდება პირველად.

აქვე მოგვყავს ცახელის ორი დაუბეჭდავი ლექსი, აგრეთვე ცენსურის მიერ აკრალული. ლექსი ხელმოწერილია „ცახელის“ ფსევდონიმით ნამდვილათ ეს ლექსები ცახელისაა. საქმე იმაშია, რომ დასაბეჭდად დახმადებული ლექსი კორექტურის ვასწორებამდე ცენსურთან მიდიოდა და მხოლოდ ნებართვის მიღების შემდეგ, კორექტურა სწორდებოდა და ასე იბეჭდებოდა. ამიტომაც ეს კორექტურა გაუსწორებელი ლექსები, საცენსურო კომიტეტის ხელში დარჩა, კორექტურული შედგომებით.

ყველა ეს მასალები, მავსურის ლექსის გარდა დასაბეჭდად მიცემული იყო ყურნად „კვალი“ რედქციონში, ხოლო კ. მავსურის ლექსი კი—გაბზეთ იერიის“ რედაქციონში“

დ. სუბარშილი.

აზონაპრესის.

(ლექსი პრესაზე)

(უფხველი ლ. მანტურვილის)
იხვე მარტო ვარ... ჩვენ გარემოს ყველაფერა გრავას, ცელქი ნიაგი საიდუმლოთ ესუხრება და ბაგე ვაზლოდ, პირ ბადრ მთავარს, როგორც დიდგვარს, სარს ახვეთა მოციმციმე ვარსკვლავთა კრება. გულში ჩაჭირა აივ-მარს მგვარული სიმწველი, დღითვე გარამით დაქანდულსა ქვეყანის ძინავს, არ ძინავ მხოლოდ და ოხრე გულს თავის ბუდელს, ვით გალაშხი დამწვედუ-

*) იხ. საქართველოს ცენტრარტიკის „საქმე კავსილის საცენსურო კომიტეტისა“ № 1220 და 1096.

ლი ლომი, ის გმინავს. რით დავამწვიდოა—ქს იტყვი, შავი იტყვი ნაველ ნარევი სიძღვრებით მისებზე მაგისა—არა ვიცი არ, მფიქრავდა კიდევ თუ არა თავი მწვიროთ, მტლად დადევო ჩემს სიყვარულსა...

კვლევ მაგონდება გულის ტოლო ნეტარი წამი, როცა პირველად ააბეჭდა ცოტრი ჩანჯი და გულ დავიძღვოს, მიხვილი ბეჭავ შრომის შეიღს, მისი ჰანგებით გადამიყარე გულსა ყინფი მფი მისსოცესა იმა იხსი და დამაწვევს, ჩემ ოტყებათა მძლე ფსევტის იქ არის რავული, იქ იგრძნო ჩემმა გულმა თუ რა ხოლა თავისფალი მისწრაფება და სიყვარული იგრძნო გულმა და იხმდმაც აქამდ მხალხმა, ფრთხილ გაშალა, ცილ ციკაში გაუკრტირალა და ჩემს არსებას, მოდუნებულს, არაკაში მოშლილს, წამს შევიძინა დაუძლევი, დიდვი ძალა და იმა ძალმა წინ გამწია, გზას მიმოიხილა, ცოტარების გულში დამანება სიყვარულის სახე, სახე-კრული, საცენსურით აბრუნებული სად ვრედლად სწურია იხვე ნფერი და სიყვარულზე... უაზრითიხვი, მის ოტყებათა იმის ფურცლებზე, აქ გაბეჭდა, რომ ოტყებათა ერთი გვაქვს ბედი, ერთად დავცეთი ბრძოლის ველზე ყოფინა, ერთად ვიყოთა განთიადის წინა მობრბელის... იხვე წავიყოთ, მარცხ იმას, აღარ მივიღებთ, რაც შოი გავიფე იგი ვაძინო ქვეყნიერებას, სწულთი ვიხვი გარ და სატრფოზიდ დაშორებული ცენსურით თუ გვეჭრეთ იმის მიმტკა მწვენიერება... იხვი იტყვ მისდებულს, სვედა სვედას, ფიტკრები ფიტკრებს, ვრ დავაგებო იმათ კლანჭებს სწულთა თაი... გვერ ციკანი რა მაცდურათა გადმოკეთებულა, მთავრად და მოციმციმე ნაწი ვარსკვლავით.

მთხარა, მიამბე შენ ვარსკვლავო ჩემსი ამაზვი. შენ ხომ დასცემი მწვენიერი ჩემსა იხველსა გვედონება თუ რას იტყვ, რა გადგებო იმის კისრებზე ვაჯვრის აბუს მის ბიროტ ხვედრისა მიამბე მფიქრ ღღისთა თვალთა მისი მამაქი...

მთლიად შემშარი ფთოლჭი

ზამთრისა სუსხსა სტირიანს...

სადვისი ნიაგი დაქოროლეს
და მესივე ჩამოცივიან.

ტყეველთ-კლდეთ მივარე დანათი,

მოწის მისი შუქი შევინა...

ირავლე სიჩუქ... მიძამო

ჭავჭავის და მოვლენია.

ზალთი სიბეჭევე, სივალზე,
აპოეტიროო მუადია...

გრცხვენიოდეთ მარად მცხოვრებნი,
მშვეთ შორის განითიასა**)

ბ. ახოსპირაძე.

ამონაკჰენის.

... ვერა—შორს ჩემგან, მტარავალი!

შენი არა მწამს ხმა ტუბილი...

მე?... დეე ვილიდე გლახაკად

დამცივებული და წაბილი

როგორ? სიბართლე გავეთრო,

ბოროტს ვუჩვენო მე მხარე,

ც-ტულმა დამზრაკოს მანადილი,

მინამ მეჩვენებს სამარო...

სინათლე დავგვო, მივეცე

წუთიერ ნეტარებასა. .

ათასჯერ ვერა, მტარავალი!

შენი ტენი, რა-ცა ჩქ დია,

იმეს ვერ მომგლჯე მკერდიდან

მთლიად ეს დამიჭედა!

დიდი მოვა—გუმზარიტება

დაღდასს სისუსე ნაოლისას,

შენ მიმე ბოროტს დაღუწევი.

არ გასმეე. სისხლსა მართლისას!*)

(ბალახელი) (ჯახელი)

**) საცენზურო კომიტეტის მიერ ამ ლექსს შემდეგი რეზოლუცია აქვს წარწერილი: „საცენზურო კომიტეტის 21 იანვ. 1904 წლის სურნალის თანამად გადამწყვეტილია: ვინაიდან მიმდინარე მომენტზე ტენდენციურად მიუთითებს, დაბეჭდვა აიკრძალოს.“

კომიტეტის თავმჯდომარე (ხელის მოწერა).
მდივანი (ხელის მოწერა)

სულ მთლიად გახსნი ყველი

არ შემსინა შევარა
ცივმა ზამთარომა... მან არეს

შემისს გლოიის სედარა...
უნდა გაგვალდეგს წყუელი,

შევა, შევარა ჰევაანა
გულ ჰევაანა ძალმობრობამ

ძელო ავაო ველვანა...
ძორწის ბარბაროსი: სწუერიო

ძირს ბარეე ვარკოლის
და მით მან ბევისს ჩაჩბი

უ.სულსა დაბარიალის.
უნდა რომ არეს არწუმუნს

„ვერე მუოზს მე გახაფხელიო“,
ხან ილაგება ბოროტო,

თითქვის სწუერის სხვისი წყუელიო.
ხედავს აღსასრულს ცივანელი,

სციოებლვე გამოვლია,
იმესდ არ კარგავს, კლანდ ყინავს

ალარ შეწევა ხელია.
მივირას—არ ესმის, რომ წყულუსა

ეგსელ და შხამი ვერ კერნებს,
არც სხვას უხმობს საწყობად,

არც სხვა წამალს შეწურეს...
და ეს ხმა არის ხმა დიდი

წამალიც უხარიაო...
„გახაფხულდება, დათბება“

მას ელის მთა და ბარია.
და ზამთარს გაანადგურებს

ზაფხული სციოცხლიანი
არეს სტრენილთ დატკობს

ბალევი ვარდებ იანი...
ზამთარს ზუგას მოსცემს ზაფხული

ნიაცვარს გახაფხულიო,
არეს კი ძღვენი და სანუქიათ

შევა და სიხარულიო...*)

ბალახელი (ჯახელი)

*) ორივე ლექსი საცენზურო კომიტეტის მიერ შემდეგი რეზოლუცია აქვს წარწერილი: „საცენზურო კომიტეტის 21 იანვ. და 27 იანვ. სურნალის თანამად გადამწყვეტილია: ვინაიდან მიმდინარე მომენტზე ტენდენციურად მიუთითებს, დაბეჭდვა აიკრძალოს.“

კომიტეტის თავმჯდომარე ხელის მოწერა).
მდივანი: (ხელის მოწერა).

კი იციინო და ციმბიზებს ცისა ციაგზი,
მიწისა შილისი როდი ესმის ხეწუნა-მუდარა. მას
არ აწუხებს აქუერი ტირი, ვარამი და ჩი-
რად უჩანს შეძახილი, ჩვენი მუქარას. ოპ, ვიცი,
ვიცი ეს ვარსკვლავი და ცისა მივარე, აბა რას
არავებს დედამიწის ზურგზე მდომარებო!

ისევ მარტო ვარ... მთა მაღალი, მთა მიუ-
წყდომი, უთანაბრობათ გადმოცეკრის მუწუარს
თავებდა და არე მარეს მიმინებულს, სხვა სიხინ-
არში მგოფს, დარდი არა აქვს თუ რას ვიცი
მიმავალხედა. და ეს იქვეებიც... სახარული შავი
იქვები, ნაღველ ნარევი სიმღერებით მიგნებენ
გულსა... არა ვიცი რა მდღობისა კიდევ თუ არა,
გულში ჩაიკავა, ეგნსახტურო ჩემ სიგავრულსა*)

სიბიჩილს მძიარხილი.

ტაქუი.

რა შევიძინა კაცთ შორის—
დღერიწი სუსტსა საჩავრავენ,
სიმართლეს, პატარსენხას
გოგოლითას ჯგარზე აკრავენ.
ცხოვრობს ასაკ-ავებლად,
თუ ვინმე გახდა დღივანი,
გაწამებენ, სტანჯავენ—
რალა დამიანი?

ჯ. ნი ვი ჰქირის... მთის კალთას
ჯაბეე არტყია ძილისა,
არა ესმის რა მდებარეს,
ბუნების მოძახილისა.
მის ახლოს მუზა შტოვანი
სდგას ფიჭით გაჩემოცულო
და თოვლად არ გრძობს მალობებენ,
რომ სოვლი არის მისულად.

*) ეს ამონაკენსი ჰ. ლომთათიისა უნდა დაბეჭდილიყო „კვალში“. საცენზურო კომიტეტის მიერ ამ ნაწყვეტს შემდეგი რეზოლუცია აქვს წარწერილი: „საცენზურო კომიტეტის 4 თებერვლის 1904 წლის სურნალის თანამად გადამწყვეტილია ურნალ-კეკაილის“ საცენზურო კომიტეტის, ცენზურის მიერ მოუღებულ მიზეზის გამო, დაბეჭდვა აიკრძალოს.“

კომიტეტის თავმჯდომარე [ხელის მოწერა]
მდივანი [ხელის მოწერა]

60.000 ჰექტარი ჩი.

1928 წლის განაწილებაში ჩაის პლანტაციები გაშენდა უფრო მეტ ფართობზე ვიდრე მიეცა ჩაის მეურნეობის არსებობის განწავლობაში (ამ კულტურის დასაწყისი გვეთვინს 1895 წ.). 1929 წელს ეს ფართობი თითქმის გაორგუდა (არსებულ 3925 ჰექტარს მიემატა 3846 ჰექტარი) და მთლიან 7841 ჰექტარს. ეს საქართველის ჩაის კულტურის განვითარების სწრაფი ტემპის მაჩვენებელია.

უკანასკნელ ხანებში წარმოიშვა ჩაის ახალი რაიონები, რომელთაგან პირველი ადგილი ოხუ-რეგვამ დაიჭირა, სადაც ჩაის ნაიფის ფართობი უდრის 3222 ჰექტარს (იმის განდარბინდელ 28 (I) ჰექტარის ნაკლებად). ჩაის პირველი ზოწმული, 5.000 ჰექტარი, დიდი ხანია მიიწევა ხს მიცა. მეორე ზოწმული, 20.000 ჰექტარი, 1928 წლის მუწუარის შედეგების გამო უარყოფილ იქნა. ამ შედეგებმა გვიჩვენა, რომ ეს გვიმა ჩვენ შესაძლებლობაზე გაცილებით ნაკლებია.

1929 წელი იყო არა მარტო ზოწმული ახალი ვარიანტი, 40.000 ჰექტარის, შემოწმება, არამედ ეს იყო შემოწმება გვიმით გათვალისწინებულ ყველა შესაძლებლობისა. ამჟამად ა. კ. მთავრობის ორგანოებში ეს გვიმა გადმოცემული ტემპით ურთავდება. 40.000 ჰექტარამდე ჩაის ფართობის აყვანის მნიშვნელობა სჩანს შემდეგიდან: ზოწმული მთლიანობის ოპოპოპოლოგი ჩაის გამოშენების შედეგად 3.260 ათას კილოგრამს, ხოლო ჩაის მუწუების ზრდის პერიოდის დასასრულისათვის, როდესაც ისინი სრულ მოსავლს მოგვცემენ (1940 წელს), ეს ციფრი მიაღწევს 20 მილიონ კილოგრამს, ანუ ომის წინადროინდელი მოთხოვნილების 65 პროცენტს. ცხადია, ეს დიდად შეამცირებს ჩვენს დამოკიდებულებას საზღვარგარეთთან. უკვე ზოწმული განწავლობაში ჩვენ მოეტიტებთ 9-10 მილ. მანეთს საზღვარგარეთიდან ჩაის შემოზიდვის შემცირებით, ხოლო ჩაის სრული შევარების შემდეგ ეს ციფრებმა ჩილწევი 30-35 მილიონ მანეთს, ვალიუტით.

მჭირად ღელს შეუწრებლ ლინგინობას, რომ მუნ ჩვენ ქალიშვილს სურნაზე, საჯაროდ, კარგ-წუხელ ლინგინო მივეყარო, ცალკნობას შეპირდი და თხო რამ უარი სიტყვა, პატიოსან ოჯახს თანა მოაყვებოდა და იმვე დილით ლინგინობას და სიყვარ ნიშნება ვაპირეთ.

მეორე-მესამე კვირის ლინგინობას იცირა: ცოლი რა ბარგად ავიკიდო და ვარი განაცხადა, მაგრამ მოუბრტა ფიდა დათუიყო, ნაჩუკარი იზიშნა და იფიქრა: ან სიფიდი შეირო, ან შე ნახულო ირიოვი!

აქ ჩაირვირეს: მშობლები, ნათესავეები, მეზობლები და ლინგინობას ჯვარი გადასწურეს. ლინგინობა კვლავსია არ შედიოდა, სამოქალაქო წესით ვიკორწილებო, მკრამ ჰკრეს ხელს და პირდაპირ მოღვედა დააჯიხეს.

როცა შეიძინა გაუჩნდა და კისერზე უღედა დადი, გაიძიხარა: ცოლსა დიდი ციმი უნდა, ან ღიბრა სავადილით იეს, ოჯახი მე მღუაქს მე სხვა მოწოდება მქონდაო.

ლინგინობის ვაჭანება ზერივის მამობით
ერთი მშვენიერი დღის, დილით ვ.მოდგა თუ არა, საუხუნს არც ექ დუღავდა, შესწარა მიელი ხერიოთი. ყველას საითათოდ ჩაბოტვრა და ერთბაზე მოიწვირა. იქ დამწურებ განწმარტა კომაგერაციის მშავისი დღუნის კარგების საკიროება, რომ ჩარ-ვაჭრე საითვის არცაა შეეკრება და მოგება ხალხის სასარგებლოდ დატორიალებინათ.

ლინგინობა მშვენიერი ლაპარაკი იცოდა და ყველა დარწმუნდა, რომ საკიროა დაარსდეს ყოველგვარ საწოდებს სავაჭრო „ხალხს მეგობარი“! პირ-ათ მანეთი თეთრონ ჰყიდდა მასისგან პარატებულ ვენას ორმოცდა ათ ჟოგინ და საპალიო შექნინდა. კიდევ საკირო იყო ორმოცდაათი კაცი თითო თუშინარი, რომ სახ თუშინი შეშავაროცა და თუ სახ თუშინი ექმნებოდით, მაშინ მოწვევლები ათას თუშინს საკიონეს ანდობდნენ.

მართლაც ვენები, ღირებული სამას თუშინად, თავის მეზობელ ფიდა დათუიყო მიჰყოდა და შეუდგა სხვა ამანა-გებისაზე პაითვის შეგორებებს. წლის თავზე „ხალხის მეგობარი“ გახსნეს.

საქმე კარგად მიდიოდა და ამანაგებიც დატბრტობდა, ლინგინობს ფრთხილ შეეხა და ეგნება შეადგინა, რომ სხვა რაიანებებზე გახსნა განუყოფელია არა ერთი, არავე მოვალო; როცა ადგილობრივი მართას დაპყრობდნენ, შემდეგ გ.დავიდონდნ სხვა მახრებშიც. უნდნდ თიბლისში—თბილისიდან საქმე იმდენად გაზობედნობა რომ ბრუნე ამერიკისთვის კონკრეტული ცაგაწილი—იქნებდ თ არა, ლინგინობისთვის ქვეყანაზე შეუღებელი არაფერი იყო—განსაკუთრებით მაშინ, როცა ოცნებანი ვაჭრობობდა. მაგრამ ვაჭრებმა დიანახეს, რომ ზურეთში დიდი კონკურენტი უჩანდებოდათ, შეჭრის პირი და „ხალხის მეგობარზე“ თითონ ერთი სანად იადედა ჰყიდნენ საკირო საქონელს.

ლინგინობას იცირა, თუ ვაჭრები ასე ჰქონიან, სჩანს არა ექნებოდნ ზარალი და თითონაც გასცა განკარგულება, რომ ვაჭრების კიბლის მოსაყოფად, უფრო ნაქვებს გაეიდოთ.
ერთიანი და შეუდგა „ხალხის მეგობარი“ რაც კი თუ ელვავა, ჰქნება, სავის ხელით, სულ ფიდა დათუიკიმე შესისყდა და თავის დეტანში დალაგა.

ვესტილზე გა.ნაღინის ვადა მოუვიდა „ხალხის მეგობარმა“ იანგარისა და თავნი ზომ წაგებულ ალაზინდა, ვესტილების გასანადებულ ცალკადა ხუთასი თუმანი.

ლინგინობის მტრებმა ვაჭრეცელს ხმა: ფარიალს ლინგინობის ყლაპავდა.

ფიდა დათუიკე თავის დეტნის წინ იჯდა და ხარბარებდა: თქამა, თქენი ამშვენიელი უნდა გე ხუთასი თუმანი თქვენ, წყებებო, ესა და გადახადითო ასე მოვიდა, ვინე ჰკაროეს აწყვედა!

წვერები სავონე'ელში ჩაყვიდნენ. მოცვიდნენ ლინგინობის და შეახე გაკალჯავდნენ, რომ სხვა მეზობლებს არ დაეცათ!
ლინგინობმა იკისრა ხუთასი თუმანი ზარალი.

ორ სართულიანი სახლი და ერთი სხვა ეგნება საჯარო ვაჭრების დროს ფიდა დათუიკე დაინარჩუნა, ისე რომ გროში არ დახარჯედა.

თითონ „ხალხის მეგობარი“ მოვალს ფიდა დათუიკის ვენარა ეცესაი თუშინი და ეს ვესტილი მოვალს თუშინებ მიივარა და ლინგინობის კიბების თავისი ყადაღა დაადო, ოსი შემდეგ სასუბამოდ დაინარჩუნა.

ლინგინობა გადაბარგდა მეზობლის სახელში და ქრს იხდებდა. ცოლი ზვერს ტრიალა, მაგრამ ლინგინობს წარბიძი არ შეუბრდა!

— არაის ზურგება ერთი ორგება და მით შემეტეს ჩარ-ვაჭრები.

ამ დროს ლინგინობა უკვე ირრავ წელს გადაცილებული იყო. ისევ მასწვ-ვლებლობას მიჰყო ხელი და თავის თიბელი ორბალ პურზე სურხედა. მისი ოჯახი მდგომარეობა მაშინ შესებლებდა, როცა მისი ქალიშვილი ხენე ითვედა დიანი ზარიენი, ხოლო მისი უფროსი ვაჟი ილიკოც თბილისში წავიდა და დედამას ჩამოშორდა.

უბედურება, რომელიც ლინგინობისთან „ჩრდილებს“ ნებისყოფას უკავებს.

ლინგინობს ერთხელ თავის კვლევა-ძიებაში ყველაზე დიდი მარცხი მოუვიდა, ოსი ვამო ცოლი თუდამ წამოაყვედრებდა.

როდესაც ლინგინობს პირველი ვაჭრე-შეიღო ცოლად, დაიწყო ფიქრი იმაზე, თუ როგორ ალებოდა, რომ ჯანმთელი გამოსტყო. „ჯანსილ სხეულში ჯანსილ გონი ცოლბუნა“, იძინდა დასადე ვაჭრობულ ბერიულ ანდახას.

შეიძია რამდენიმე წინაკი ბავშვის აღზრდა შესეხა.

ერთს ბრუნეშორაში ამოკითხა, რომ ბავშვი ხშირად უნდა აბანათა და კარგი იქნება, თუ ყვევილებს და მვეყარეების წვენში აბანებო, ეს წენი ბავშს კას უხავებო.

ნაწევები იყო რა მცენარე, ან რაიანი ყვევილი.

ამითიითა თუ არა ეს აზრი, გაუზუნებამდის ბოროტავდა.

მამოლუ იტყ: და ეს ონარი რატომ არ თუნდებოდა საითი საუკუნედ ეწვემებოდა.

დილით აზრე იხილდობს წავიდა, ეგნებანი შეივარა, ეფედება დალბა-ბუღაბს და იმ ყველმცენარეებს, რომლებიც წინში ნაწევები იყო. უღ-ღისის სახლი მიხრუნდა და მის ტანსა მონადილი ილბო, დასი აზოთი, ამოკიფებოთ“ ფლორია.
თითონ გადმობადლა და ცოლს უთხრა: — ვაჟ, მოვიყა ჩვენი ბიჭუნა!

ცოლი შევიკრიანდა.
— რა თუკადი დაეციტკია, ჩემი შვილი ჰიგინებრად თუდა ავხარო, რომ ჯანსილ სხეულში ჯანსილმა სულმა იბოთარო!

ცოლი უწინა-ლდეგებობა, მაგრამ ლინგინობი თუ რამს არ მებება, ვეღარ გადააბეჭენებელი.

წელი ტაშტში ჩაასხა და ბავში თითონ აბანავა.

ბავში წილია, ფეხებს ფოლკედა, მამას წილებს ესრიადა.

ღედა ჰკრინობდა, რომ ბავს რალავა აწუხებდა და ეცებებოდა: ადამიანი, ბავ ბალბა—ბუღახით ბავში არ მოხიბობი, მაგრამ ლინგინობი შეუტყდა.

— რა გესმის, შენ მეცენების რა გატეგებო!

რამდენიმე საათის შემდეგ ბავს ჯერ თვლი დაუთივდა, მერ ფეხები, კაგოტდა და ისე მოვიდა, რომ ეტების მოხუცად ვერ მოსტყობდა.

როდესაც ლინგინობს სამსამი ეტყოდნენ იგი სიტყვა აწვევებდა:

— არაფეგოთ! არაუშვს-რა: ასეთი უბედურება რჩეულებს ნებისყოფის უკავებს!

მამოლუდა სიყოფის კი შეასიყოვდა:
— რა დევებროთა? ჩრთი წავა და სხვა მოვა ტუტუფასა სახადნობას! შენ გგარა, მოთამ არ იცოდა, რომ ჩქისთანა კაცს, რაიც ძილანდ იმკითია დედაბოქის ზურგზე, ასეთი რამ შემუხებვდა და მიტონ ირწანწარბიტყველა: ერთი წავა. და სხვა თოვაო!

ლინგინობი უფარებელი გენისი და ღირიკის ნოვატობი, რომელსა ლტქემბი იკურებოდნენ

ლინგინობს უაჭრეობა ლეგებდა, პოტები და ში მოქმედებანი დოაბა—ტო-გადეგები ჰყონო. რედაციების მას არ უბეჭავდნენ, ოსი ვამო ყველა უდგეკობის იდიტო ემავად.

— თოლედ გენისი ყოფიდა, რომ გენისი მანივედ ეცოდა და ცემათა და დევესიონო? ისინი და ადვილები იყენენ, ან სიყვილის შენდეგ გაბოზებულა მათი სახელი დაბეჭდვანეს, გალლეისი კოტინი შეუხის და განაზე დაშიდაბებებ მე, რომელიც გალილეზე უფეთის აღმთჩენი ვარ და დაატევე უკეთეს ლტქებს ვწუთ? თმეცა დაბეტს პოუბას მეც კი მოვაწირად ხელს...

ლინგინობის რამდენიმე ლტკი ხელში მეც ჩამებოდა, რაც როდუკობი ვიყავ. მინდა რომ ყველბს გავაცნო, თუ როგორი ვიყოისი ვარ და დაწნტს ოთქ ცერლობდა:

მღვთაიტობას ნუ დასქამებთ, რადანა გადასტურებ, რომ ეს ლტქები შემგომ პოტებზე ადუგო ვარ დაწრებილი.

აი ნიმეშეტი:

- რატ ლუტ რადროი...
- როგორც თოფი ოახბულაქენს თოგარი.
- მეტარტებულ გარბილ-დობს ლია-დაიდან...
- ოთოლი... ბოზიბი
- ყოფილდა და ლტქეტო...
- მთავარე ასქავა ფურთხი როგორც ზურესი...

თორცა ნადირი კაცმა იქცა, ამითინა—თოფუფში!

ტკუბას, ლინგინობის ტეინი დარწინ ძილან მუქმანჯავლებია, რომ დარწინ ვაჭარბავა და მანიშნი თოფუფუნად წარმოშვა. რასაკირველია, დამახრეგებელი კარბოული!

* დასაწყისი იხ. „დროშა“ № 2

საბრძოლო ღირსება უთუოდ საკუთარი საქმელი სწრაფ რაგან შედარებით ნაღვლები დაბუნდა იყო, თუმცა ბოლოდა აქ უფრო უმეფობოდა, როგორც ერისხოსან გახებულ შემ.

აი ერთგობის ნიშნები:

„ვიცი, ვერ ვაი! მიიღება და ვაკოცე!!!!
„ველო, ვერ ვაი, ფეისი გულში...
„მეზე მიგინა და ვუგინი...
„ოცენების ტურით.
„ იასი იასი იასი...
„ !!! ? ? ? ! ! !
„ მიიღება ჩემს ანბავს.
„იძრობდა სანას... ესტრომში!!!
„შენ გენაცავალი შენი კირიმი!!!

ლონგინოზ ტურაბელო *)

რას ნიშნავდა წინდავან ადმენი წერტილები, რას ნიშნავდა ნიშნები?

ლონგინოზი დარწმუნებული იყო, რომ ამას ნიშნავდა მგელვარები ახსნიდნენ, როგორც სინან რთობა ტავებს, და ვისაც რა მოუპრობა, იმ შინაარსი სდებენ.

ჩემთვის უბნებით, ზრთოში კაცი არ იყო, რომ ლონგინოზს სურდნი აო გამოეცვლას: ახალი ახალი ახალი წყობით ახალი რიტი ახალი მცერი და სულ ახალი!

ეს ლექსები მე არ დაუბეჭდა ახალი ნაგვის კალთაში ვეპება. რადენიმე წლის შემდეგ საბრძოლო წყობის წყობით მივიღე, სადაც ქვას ქაჯებ ადარ სტუდენტად, საბრძოლო მაკონტა და ბოლოს დასტყვნა: ჩემს შემდეგ სწრაფ ანაზე უნაყო ლექსებს და კრიტიკოსებს ისინი პოეტებად აღიარეს, მე რად დამღუბე, რად დანასაბრძო მე ვინცერთად მათი მამამთავარი და პირველად დამაკარგინებია.

ასეთი წყობის წყობით მივიღე სასახლები. ეს ლექსები თურმე ნაგვის კალთადად ერთს იხებენ თანამშრომელს ნაგვის წაყობის და ჩემს დაუკთხავად ლონგინოზისთვის მიეწერა:

„დიდი პოეტო ლონგინოზ!
„რედაქტორი თქვენს ლექსებს განგებ არ ბეჭდა, რადგან მათში აღონებდა საცი დემსო ჯადო-თესვისება. ეს თესება აღონებდა ერთმა განთავილით, უფრო ეს შარულა-ბანა ეკიმა. თქვენი ლექსები ყნაურად გატაცა და მით სახელი გაიბეჭდა. თქვენი ლექსები უფრო წამალი ყოფილა, ვინც კვში უმეფობდა. ეკიმი წაყოთხდა და ავადმყოფი თა ვრეულადა. შენ ჭყოფილხარ უბნისეი ნიჭით დაჯგოფილებული და მართლაც მამამთავარი ჩემი აბ და - უბნის ტერმის. შენი ნიჭი აბ არ ჩაბრო, უბნე სახეობარაფელი და თუ იქ მოხდებენ, იცოდენ, გიოცნებს ძვლებს ამოჭრიან და შენ ნიგ ჩაგებენ.“

თუმცე ეს წყობით რამდენიმეჯერ წაიკითხა: ვერ გავი, სწრაფად თუ ვაბარებოდა.

მანამ მის ლექსებს თყანს თესვისება რომ აეთესებდა, ამან კი გული მოუგუნა.

— „მიიცი ბოუნე. ეს მიიცი ბრუნას!“ — იძობდა ვისღლეის სიტყვებს, „ვიცი რა უნდა სიტყვს, ვისღლეილა ეს შექვა“ — ჩაილაპარაკდა ლონგინოზი და ისევ ლექსების წერას შეედეგობდა.

— შემიღებ დამდასტურე!
და თქვენმან იცნებს. წარმოგიგნებდა, რომ ახალი შემიღებ მის საფლავ ვეებენ, ნემის მოაწინადი მიასვენებენ, საკეთი იმერებს ცილდება, ქართლი არც ერთს არ ანებებს და ლონგინოზი იცინის...

*) შემწიხს ლონგინოზს ეცუთენის, რითაც თხოულობდა, რომ გახუთში გვარი მსხვილი ასობით ააწეწო და ლექსი შეთავის წინ გაეწეწო.

— ახა, თქვე უნდაუფრებო! თითქოს გვინდის არ იყავი ენლა? როცა ჩემი ძვლებს მაგერი ვიღაც მიგტრინის, თუ მაკალთის ძვლებზე ჩხუბობი? ენლა? ხომ ვარ ერთი მე და მეორე... მეორე არაინი? პოეტის გამართლენი ვარ თუ არა ნიჭიარო? არისის მამამთავარი, ჩემი მეფე?

თავის წარმოდგენაში ლონგინოზი მომავალ საუფროებს შერცხვენს ბოზედ აკრავდა.

პოეტურ სუფიუტში დიდი იველისყოფა ჰქონდა. სწამდა, რომ ახალ გზას იველიდა და შენდა ყველაფერს სის მიზამადენენ, რის გამო— კოლის თქმით—სიზმარს წამობადაცა: „მე ვარ ზეკაცი, ამე ვარ პოეტის მეფე“, „მე ვარ მოგურთა პოეტი და რაინდი უფროცელი და გულმანაი“ „ლორიკო, დარმატურის ყველაფერი“

არ იყო, ეხლა რა აზრისაა, სწერს-და იყო არა, მანამ მამინ ვერ გადააქვეყნებენდი თავის გენიოსობას, თუნდ სახარობლუბე ავეყვანათ.

ბოლოს მექანდაკობა-კი დაიწყო და ავალოთ ხელის მისი სახლი მუდამ მოსურლი იყო, რის გამო ცოლთან დიდი უსამომეგბა მისიყოდა.

— ადამიათ—ეტყოდა ცოლს—ერისის საიხურობება იმპია, რომ ყველაფერი კისის კიბულად ძალიან გულმოსული იყო. ეგვობრივად წყობით მოვედა, ს.დაც სწრაფა, რომ თეტრისი შენი ტრაგიკომედია დაუსრულებულ მოქმედებებით უარყოფილ იქნა, რადგან თომქმელი პირი ასა ცაქამდე ეკვება და ამდენი მათობებით არ მოგუგებებო.

ბოლოს დადგინდა ახუდენობა: მაგარად იყო, ლონგინოზი! შენ ხარ ლამაზ-დეგვა კალდერონით და შექსპირ-შილერის მიიტტებით, მაგარი ხარ „Непризнаешь гений“, რომელიც ათას საუფენემი მხოლოდ ერთი იხალებო!

ლონგინოზი აქ კი გული მოუვიდა:

— როგორ? მე ვარ ულიარებელი? მე, რომელსაც შემიღობას მსოფლიო მსოფლიოს გვეცამათო, და მთავალს მოგვერდიც ვეყო! იდიოლო რედაქტორები და გახუთში მუჯანმეღლები კი ჩემზე თუნჯებენი მე იათ ვაქნებენ!

მეორე აღმეს მათის გამოუვარებო შეკრიბა ხეივთის აზნანგები, ნათესავეები, მეგობრები. კარგი სადილო გუმართა, დაათო და წინასწარ შეგინებო ტექსტზე ხელი მოაწერინა, რომ ლო გინთბი იყო და არის შეუფარებელი მეცნათა ბუასათი, ცნობილი პირული და უკანდასტო!

ეს სიგელი ჩასვა ჩარბოში და კედელზე დაქადა.

ლონგინოზი უნდა ეწყაყოფილი იყო, რადგან ყველისთვის დასამტყობელი სახუთი ჰქონდა: გელიოსობის, პოეტობის, პირუფობის და სხვა და სხვა... „წურხაბლის მუღა ნელმუბე“— ბოზობა: ძალიერ ჰქვენს და ქარავანი მისილი!

ამის შემდეგ სულ იმას ეფიქრობდა, თუ მოსახელი მისი თომარობის ლიტერატურაში რა ნაგებწოდებელი მომათლენდენ. შიზობდა „ქარაოციხიმა“ არ მოუფლავებიათ, ამიტომ თითვე შენდა თერმინის გამინებავს, რომ რომემელი ნაყოფისთვის წინასიტყვობა გაეფიქრებინა და თავის დასახაითებლად ეს თემინის ეცნარა.

—სახელწოდებაც უნდა არსებობდეს. მე ხომ ახალ ცხოვრების წარმოამდგენელი ვარ ამიტომ ამის შესაფერი სიტყვაც უნდა გამოვინო. „ახალი ცხოვრებისმა“ უ არ ვაგვალ— ცხოვრების ახალინი“, არც ეს ვარგა. სიას, უბნო სიტყვები უნდა იყოს!

და დიოფი ჩხეკეა უბნო სიტყვითა თქმისკონი.

ნაბა: ბოს—ცხოვრობ; ნოვა—ახალინილინივა, ბიონოზიმი ბიონოზიტო; ბიონოზისტურჩი ყველა ჩემი მიმდებელი იქნებინა „ბიონოზისტები“. დიდებულნი სინებთი ჩემს მიმართულებას, ჩემს შემოქმედებს ჰქვინა ბიონოზისტი. ასეთი ბიონოზობა პირველია ეს არც აქ არის, არც ევროპაში მოლოდ კრეტინი გახუთის მუჯანმეღელ უწოდებს „ახალ-უბნაი“. მაგრამ იქნებ სჯობდეს, თერმინი თეთი თეთრი ვარდამ წყაროდსევა? აბი ვიფიქრო! ტურაბელო! ტურაბელონი, ტურაბელისტი! მსეც კარგია! მსეც კარგია! თორვე კარგია!

ლონგინოზი ტურაბელი სიხარულით ფეხზე აღარ იგდა. რამდენიმე წნის განმავლობაში, ექნათ თუ ლეცია, გაიბაზდა: ბიონოზიმი, ტურაბელისტი და, როგორ იყოს—ჩემბა მიმდებარებმა რომელიც უნდათ, არჩიათ! თქმე! ჩემი გვარინად სჯობია, რადგან უფრო ჩემი გვარინა... ადგილობრივი, რომელიც ინტერნაციონალში გადავა... ევროპასაც დაიკურბოდა. და ვინ იყის, იქნებ მშალო ამერიკაცს ეწეოს... „ჩემბე“ არა, უთუოდ ასე უნდა იყოს!

ლონგინოზი ხაყვარებს იჩენს მეტი განცდების მისაღებად, რის გამო გვერდებს მიიჭებან.

ლონგინოზი ერთხელ დადგირდა და სიტყვა: სეგარულზე ამდენ ვერც და მე კი ნაწილებად არაფერი გამოიღე, გარდა ჩემს ცოლთან... უნდა ვეცაო და საყვარელ გავიქნის... თითქმის ყველ— დიღს პოეტს თათოს „მადონა“ ჰყავს, მე რა მათზე ნაკლები ვარ? მამინ ჩემს ნაწერს უფრო იტყ სისხლი და ბორკი უნდებოთ! იფიქრა, იფიქრა, რომელი კული უფრო მისი შესაფერის იქნებოდა და მისი უფროდა შეჩერდა ვიოს დედაცო, რომლის ემბროც გზებზე ჰქვის მტრეტიყო—სახელად თომა, მის ცოლს კი ერტეა მანანა.

მანანა იყო ლაშზე დაშვებულ, თვალებ დაჭეტილი. როცა გაჩერდებოდა და ვისმეს ყურს უდებოდა, უთუოდ დიდილი ჩაიბარებოდა. ვაგა კი სწული ჰქონდა—ალბად ლონგინოზს ეს მოეწონა, როგორც ყასას მსუგანი ღორი!

მანანას ემბრო ერთი ახამხი და ლონგინოზი მუშა იყო. ძარღვები რკინასავით გახატებულნი ჰქონდა, აკაცისთვის რომ ხელი მოეკადა, სულ დაამტკიცდა.

ლონგინოზმა რამდენჯერმე თომას ვეხის აუბარჩარა. მანანა ებოში იგდა და გამოლაპარაკა.

ლონგინოზმა არც აცია, არც ატეხლა, პირდაპირ მიზალა:

— მიგვარებ, მანანა!
ქალი გატრედა: ამ კაცს სიტყე ხომ არ აქვსო, მაგარი ბოლოს დარწმუნდა, რით ლონგინოზი აღარ ხებობდა.

არ იყო, მანანა წინდაც მსუბუქ ყოყოყტევისა იყო და ლონგინოზისგან გამოჩრენს ყლდა, თუ ლონგინოზის ასეთი გაბედული იერინით გადასვლა მოეწონა, უფრო არ გაუცხადებოდა.

არის შემდეგ მანანა ლონგინოზს „ვეთილ ნათლისა“ ეძახებდა, ხოლო ლონგინოზი მანანას „საოცნებოს“.

„ვეთილ ნათლისა“ და „საოცნებოს“ ჰავენის ნიშნის ჰქონდა, რომ ლონგინოზისთვის ახმამ ქვას არ მოსწონა.

ეს ნიშანი ლონგინოზმა მოიგონა.

კავალერიის მანქანები, ანუ, ვოროსილოვი და ბუდიონი; ფლოტის მანქანები — „პროზის კომუნა“, საომარად გამზადებული, ქვეითა ჯარში ტყვიის მტრეცვედლები. წითელარმიელი შხაშიან გავების საწინააღმდეგო პირსაფარი, მალტულაობის მატროსები.

წითელი არმია იბრძოდა და იმარჯვებდა იაფან მას მართავდა და უკვენებდა გზას ლენინის ძლიერი, ფლადისებური პარტიის თვით გამობრძნედილი მრავალ ბრძოლებში.

როდესაც წითელმა არმიამ გასწინადა ყოფილი რუსეთის იმპერია ყველა კონტრ-რევოლუციონერი ელემენტებისაგან, იგი გადაეცემა სამუშაოდ საწეროწერი დრონიტზე, აქაც წითელმა არმიამ გამოიჩინა უდიდესი მისტიკა, მხეობა და აჩვენა ყველას, რომ იგი ისევე კარგად მმართველობს ნიჟას და წერაქეს, როგორც თოფს.

მე-3-ე არმიამ, რომელმაც გაანადგურა კლჩაქის ჯარები, მოკლე ხანში აღადგინა ყახან-გაკტირინებურში რეინის გზა, შეაგეთა 663 ორთქმნეველი და 3.274 ვაგონი.

კავკასიის მე-5 არმიამ, რომელმაც გასწინადა ჩრდილოეთ-კავკასია დენიკინის ბანდებისაგან, რამდენიმე თვის განმავლობაში აღადგინა გროზნოს ნაფის საეროეობი.

მუშურ-გლეხური წითელი არმიის ბრძოლის უნარიანობა იხილება და მტკიცდება ყოფილ-დღითურთ. წითელი არმია თავისი შეტებით მალა სდგას ყველა კამბოქსოტური სახელმწიფოების ჯარებზე, შეიარაღებით და დიქტობლიონი იგი არ ჩამორჩება არც ერთ სახელმწიფოს არმიას.

ჩინეთ-საბჭოთა კავშირის კონფლიქტის დროს შექმნილმა შორეულ-აღმოსავლეთის განსაკუთრებულმა არმიამ თავისი გმირული მოქმედებით უჩვენა მთელ მსოფლიოს, რომ მუშურ-გლეხური წითელი არმია შეტყუდ სდგას საბჭოთა კავშირის სხვებზე. სადარჯიხე და იგი პირაქის მისცემს ნების ვადულობის ეს სასაღერები და დაარქოს საბჭოთა კავშირის მშო-მელთა მშვიდობიანი შრომა და აღმშენებლობა.

შორეულ აღმოსავლეთის არმიის მებრძოლებმა ბეგრჯურ განუშლეს საბჭოთა კავშირის მშოიმელებს; კიშუშეთი გულშოვრებით ბო-წლიან გემის განსაზოცილებლად. დარწმუნებული იყავით, რომ ჩვენ არ მისცემთ მტერს საშუალებას გადმოღვან ერთი ნაბიჯიც იგი ჩვენს ტერიტორიაზე. მებრძოლებმა ეს თავისი პირობა ბრწყინვალედ შეასრულეს.

1930 წლის 23 თებერვალს, სრულდება 12 წელი, რაც ჩაყვარა საბრველი მუშურ-გლეხურ წითელ არმიის.

წითელ არმიის დღესაც მალა უტყრავს მრავალ ბრძოლებში გამარჯვებული, მრავალ მებრძოლთა სისხლში შეღებული წითელი დროშა. და დღეს, როდესაც საბჭოთა კავშირში ხდება უდიდესი გარდატეხა რაფსეც იმარჯვებს სომხალბში და სოფელ მიდის წის სომხალ-

ზმის გზით, წითელი არმია სდგას აქვე პირველ რიგში და თვადებებით იბრძვის ახალი ცხოვრების განსაბტკიცებლად.

წითელმა ყახარმამ გადაისროლა სოფლად მებრძოლთა ბრძოლები, რომლებიც მოედნენ სოფლებს, შეუტყეს ცლებებს სასოფლო-სამეურნეო იარაღი, მოუტყეს მწიჭები და ჩაატარეს საავტოციო და ახანა-განაბრებებით მუშაობა. კავკასიის წითელ-დროშოვან არმიის მებრძოლთა ბრძოლად ორი ცვრია იმეუვა ახანის რაიონში და ჩამოყალიბა რამდენიმე კოლექტივი სოფლად. ლავიების რაიონში ამავე არმიის ბრძოლად ჩაატარა უდიდესი მუშაობა კოლექტივი ზაქვის დაოში.

საკავშირო საშენდრო-რეოლოგიკონურ საბჭოს ბოქანებით, მიმდინარე წლის მშოიდრომაზე წითელმა ყახარმამ უნდა მისცეს სოფელ 100.000 მუშაკი კოლმეურნეობებისათვის.

თავის არსებობის მე-12-ე წლის თავზე წითელი არმიის აქვს სრული უფლება სთქვას, რომ იგი მტკიცედ და ურყევად სდგას საბჭოთა კავშირის მშოიმელთა ინტერესების და სოციალისტური მშენებლობის სადარჯიხე.

წითელი დროშით ხელში მუშურ-გლეხური წითელი არმია ურყევად მიდის წინ ახალი გამარჯვებისკენ საბრძოლო და სამეურნეო ფრონტებზე.

პოლიტიკური განმარტება

(ალაზნის არხი)

ალაზნის ველის მდიდარი და ნოყიერი მიწები წრავალი წლების განმავლობაში უსარგებლოდ იცო მიტოვებული. კახელი გლეხი ვერ იცნებდა ამ მიწებს, რადგან ეს მიწები ურწყავია. ალაზანი მუქთად მოაგორებდა თავის ტალღებს და ვერ რწყავდა თავისი წყლით რამდენიმე ათას ჰექტარ ნოყიერ მიწას.

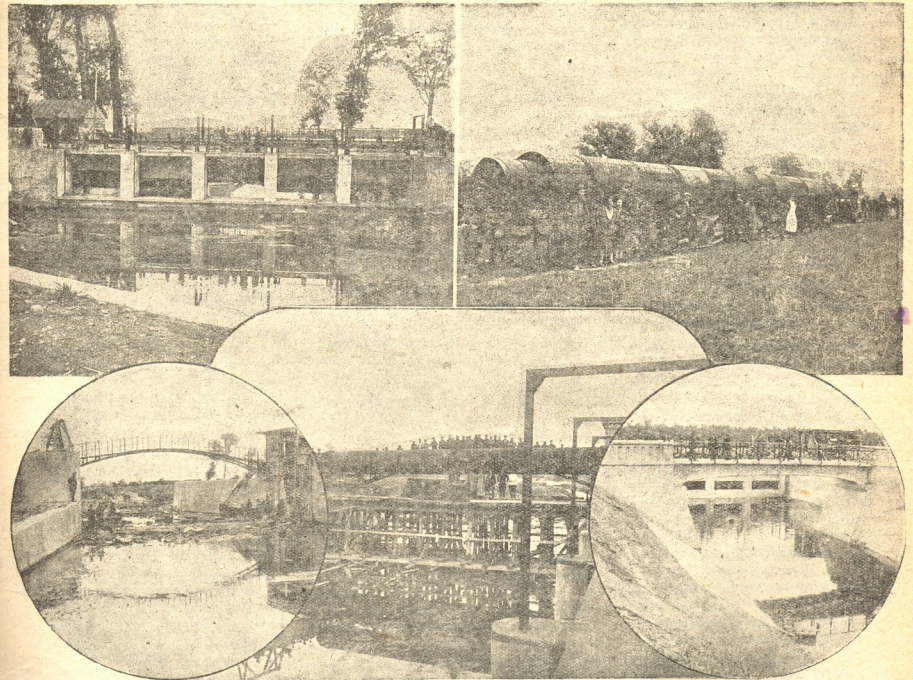
ალაზნის არხის აგება უახლოვდება დასასრულს. სათავე უკვე მზად არის, მზად არის არხი 42 ვერსის მანძილზე დაწყებული ველის-

ცივიდან კარდანაზამდე. ერთი თვის შემდეგ გაშვებული იქნება წყალი არხში და მოიწყვეს 20.400 ჰექტარი მიწა. მოკლე ხანში დამთავრდება არხის გაჭრა წნორის წყლამდე და ის მიწები, რომლებიც არ იძლეოდნენ არაერთარ ნაყოფს, აზიზინდება მწვანედ და შესძენს კახეთს უამრავ დოვლათს.

ამჟამად არხზე მიმდინარეობს გაცხოველებული მუშაობა. რამდენიმე ათასი მუშა სტრიაან მიწას, ამზადებენ მასალას არხისათვის და ელექტრო-

სადგურისათვის, რომელიც ამუშავებული იქნება ალაზნის წყლის ძალით.

ალაზნის არხი წნორის წყლიდან გაგრძელებული იქნება შირაქამდე და მოაწოდებს წყალს ქედის კომუნის მიდამოებს. სათანადო მუშაობა არხის გაგრძელებისათვის უკვე სწარმოებს და მდინარე ალაზანი, რომლის წყალი მუქთად იკარგებოდა, უხლა გამოყენებული იქნება კახეთის კოლექტივების მიწების გასანოყიერებლად.

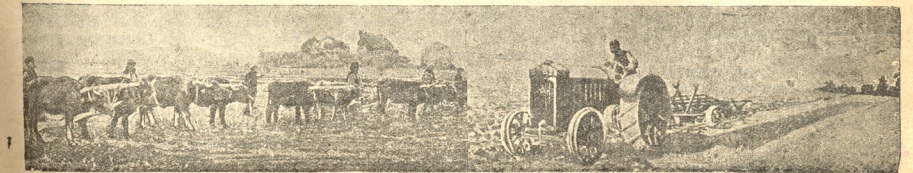

ალაზნის არხის სათავის მალქაუა (საიხა), საიდანაც წყალი გაიშვება არხში.
ალაზნის არხის ვის ცილინდრის გადატანა.

ალაზნის სათავე ჩასაყეტ ცილინდრის ჩაშვებამდე.
ჩასაყეტ ცილინდრის ჩაშვება.

ფოტო-ი. ტორი
ცილინდრის ჩაშვების შემდეგ.

კოლექტივიზაციის უკონტაზო

საკალი პირველი

1. წინა დღე

გაძარცულ ხეებზე ჩნაოდენ ყორენები. იყო ზამთრის ცივი ქარი, ქარხნებ, თოვლით გახედილი ტრექსფერო დღეები.

იყო ჯა გარდასული, ნაბჭობი ვაკეფული ჰაჭუფები, ვიწროები, ფერადობები და შოკოფელები.

თოვლქაპანი მიჭუჯუნებდენ ავტოები ქუჩებს და ქუჩები იყო: მრავალსართულიანი სახლით, ელექტრის ნაკრისფერი გუმბათებით, თოვლის სიმძიმით დაზიდილი მავთულნი და ფილაქანებზე საცენკად დაჯერული ბუჯურები, მთებს იქით, თოვლის თეთრ უსახურრობაში გაისმოდა ქვევებების გუნჯები. გზებში იკარგებოდა ბოლო.

მაკობედენ ქალკედან. ვიკაუგუნებდა ავტოები ავტოებს. მიათრეფდენ დროტები ხაბაკებს.

ზედ უსეროვად ცვარა: ტომობერი, კამოდები, ხალხიკი, მარხაბი.

დაძმობით დროვი ჩქარად. შეინჯღრა. გადმობარდა ყვირული ყუთი. ყუთში სეროვიზი აღმოჩნდა და ერთიანად დაწმარდა.

ქალბა კვილი მართდა და ოვობდა ეს ქალი, ისე ჰქოდა ოთხთმევალი სადგომი. მზიროდენ სადგურთაკვე: ვინ ფებ თ, ვინ ეტლთი, ოვობდა ეს მოხეობდა.

2. მივდივართ!

ფაფურები ჩამომხმარი ყვავილები და რიგობა ამ ყვავილებს ისე შემაპროდა მზენი ახვებებლ დღეებს ცაზე.

წავივებენ მორთობული დღეები. ჩამობდა ყვავილები და პატარა მავიანებ ჩამოწმობილი იოსფერ ფლავიანებში, არ ბოჭუქალებენ წყნარმებად გამოტყეცილი მზის-გარვისფერი სიძებში.

ჩამობნდენ ფერადი ფარდები, ხალხიები და თვალმობი ფოტოგრაფები.

— ცირა ცაუ!

— ცირა ცაუ! — ეძახდა ოტია

— რა იყო ბაბა!

— აჰ, ესენი ერთად დააწვეე! ოოდნ ჩქარა! უწესრობით ცვარა ნიფიდი იატაკზე.

შუანენ საჯაროები პატარა ოთახში ჩაჭკებენ.

ოთახში იგდა მზეტი ბინდი, გაურყვევლობა, შიში და სარქმლოდა მოსახნად დაბრუნელი ტოტები მაგნოლის, გაწვევტლი მავთულნი ტრედოვინი, შოკაქვების გარბნილი სილუეტები.

— სა! წავიდა ბაბუ! — აკანკალებული ხნით იკიბო ოტია.

— რა დაბობარ!

— არაფერი!

— დალ-ბეროს ღმერთმა!

— ვისი ამბობ მაქას!

— ყველაზე, ყველაზე, ყველაზე!

მებებს იქით: თოვლის თეთრ, თოვლწვედენლ სისრუტეობას, შორეულიდან არ მოისმონდა ზარბ-ხნების გურუსები.

იყო სიხუტე. შიში თუ გაურყვევლობა, გამოხუნეული ყვირთი პოჯაკი, შუგ ფერგაძარცულ ცი. ინდრით—სხეულ აკანკალებულ, თვალმობი უახროდ დაჭეტილი. შემოვარდა ბაბუ და...

— მივდივართ!—წამოხარობადა მხოლოდ. ...და დასტოვეს ოთახები: ციგზინდანი, ცარიელი. ოთახში ბრწყინავდა ოტისა მიერ

დადგებული პაპირობი. ბოლი ლლისფრად ასდებოდა. საპირო იყო მისი საფერფლეო ჩაგდება, მაგრამ სადღა საფერფლეო! საფერფლეო რომ იყოს სადღა ამლები?

3. სადგურისკენ!

ისინი დროაზე დამუდარიყვნენ. ზედ ორი ყუთი ედო.

ბაბუ წელში მოკაულერო და ცილინდრო სახეზე ჩამოფარა.

ჯარაკი ცხენი ძლივს მიათრეფდა მათ. ბაბუმ ეს ეგო მოიომნა. ვილემს ეტლთი ჩაიჭებდა. ბაბუს შეხედა. ხანძერი გამოდგა. შერცხვა მას.

— ბაბა! ფეხით წავიდეთ! წამოიბ.ხა მან, მაგრამ ოტის ხმა არ გაუკლია. დაბოვი მოგაჯგავებთ, მზირობინებს ქვეზე. ხალხი უჯან. ყოფდობრივ ყოველ ქუჩებიდან, ყოველ სახლებიდან სადგურისაკენ.

სადგურზე ირევა ხალხი. ორინდებში არ არის ტოტი. კონდერობი იტეხება.

ორობანი ვითრეთ კეთილსი მიტმანსელიყო ბაბუ, იქვე იყო ცაუ, ოტია. ბაბუ ოთოთოდა, კავაქუნდა. ისინი კი იფენენ სულგანაბულები.

ქალბა იცილებოდა ასე და როცა ჩემი გიერები უჯანსაქედლ მატარებლის ორინდანი იყვნენ შორიდან, უს.ხლერობებიდან, ნაბჭუ ჰაჭუფევიდან თუ ფე.დობიდან, მთებიდან თუ შორეულიდან არ მოისმონდა სილივის ხნები. იყო ამოვლად სიხუტე. დეტილი. ...და ასე ქალბაქმა სოფლის ცა დაბოურა.

4. გზაზე.

ღამის სინესტემი მიჭიარან მატარებლებში. მიწკვი მივებს, ხოდაბუნებს, სტოვებენ უჯანსაქედლ მატარებლებს, სოფლებს ბინკოტულს, ჩაჩუქმებულს. დაიორდა წყურთი. მოფორობადენ ჯარისკაცები.

ბივის ასაფეთქებლად ვილემს ყუმბარა ისროლდა. დავობდა. ელთა. გადსოჯარა ცეცხლისებები. გასკდა. დაშტედა თითხმ. მოყვლილი აღმოსონდა პოვოცაკოთი.

სადგურზე რისოდას ვილემ დროული კაკი ჩამოეკაოჯარა. აღუსლტოა ფეხი, ოთახი ოთახი ბილეს და გ.სილია. ოთხთვლავაქამა შეხბაღელა შეიკილა. ღელდა და მიყვებოდა.

არა, ეს ძალიელი თითოთა მოაქუს აღზრდა შეხასხებულა და ცილიდან ერთად ახხედა სისხელი ბორობებთან.

ფ.სლტობის მიძლიავიას იცვ ღამის შუგ უდავოებას. ბოეფებტ გადაფარებულ ნაბჭვრად ღია რისოდებიდა ოთახის ალოთილი დიფი. ზოარბინების და ტევაფორქვევდების ციტი ტუტები. ზოთახის ცივ ღელაას მიუ.დათობდა ჯარისკაცი. მას სოფელი. თვლებიში სიყვირული მოყოლა (ძალაია თუა) და ეგლავები ღოფე გაქვალა.

სიჯგავა ზარბანის ცივ ღელას, რომელი რაოდენ.მე დღის წიი ცეცხლს, უგზარას დრობადეა გპოვდა და თითოთა გა მოუფეხი, ამ ზაქემი, ხალხი თიქას ახდებოდა, თითოთა, თივა თითოთა.

ყუმბარის ნაგველები არღვედა იალალებს, ფერდობს, გუმბ.სებკა, ქობნაბებს და ნასიგოვები ქოვდენ სოფრცვი.

ესლა ცივ უმბტყველა.

ტამბოთილდ ჯარისკაცის წინ ვილემ ახმბი ასიქტა.

- შენ ბოლო ხანებში სხვანაირად ჩემქვე!
- როგორად არა!
- მამბრემევი!
- სულად არ ვფიქრობ!
- თას ნუ იკატუნები!
- რაში მდებენ ბოლოს!
- მე შენი ყოველი ნაბჯი ვიცი!
- მერე ამით რა!
- გაფორობლებ!
- როსოვი!
- ბოლმევიცობ!
- ?!
- დანი!
- ვინ! საიდან!
- ეს ასეა და იცოდე მიფორობი—დი!
- ჯარისკაცი იგდა ფერაქილი. თვალბ აჯნეხული. ნაციებობი.

5. ჩვენთან ხომ წამოხვალ!

ფაფურად ნ მოსახანან სოფლები. რ.მოჯინემე ადგობას ბუჭებებს სინალოთ.

— ბაბა! ბაბუ! ჩვენთან ხომ წამოხვალ!— ეკითხებოდა ოტია.

— დიდა, დიდა... ცოტა მოვიფიქრო— პასუხობს დამფორობალოთი ატუხული.

— ბაბა! გორქე!

— მაკადელ მაკადელ!

ბაბუს ვერ გადაწყვიტა თუ რა ექნა, — რა ექნა?

— შეგნა!ლა გულმა.

ფელებს ვერა შორებს ღამის შუგ ბოლინი ჩაფლული ნაციბ მიდამის საწმობლოს. ორინდანი ბნელ კეთილსი მჭვიროდა ბაბუნი. დედა ახალგაზრდა ქალბა. პეს არაენი ყავს მშვევლად.

— სადგურზე ჩემონდი ნომბარკენ ვერი მოუარე მარტოკამა—ჩიდადა იგი.

— ორინდანი იგდა მიიმე სუნთ. კიბებზე, სახურავებზე, გასასვლებზე ხლებით საცავა.

— ცაუ თიხაბოვდა ახალგაზრდა დედას.

— თქვენი მეულღელე! — ჰკითხა მზიოდებიით.

— ქორწინებიდან ორი თვის წემდეგ აღარ მინახავს.

ბაბუ შიშინან თვალბს აცეცებდა.

ფანჯრების იქით იყო ბნელი, დუბილიანი სოფელი და ცივი დაბრთვიჯული, ღრინტებია ნი მშობლობერი მიწა.

სტოვებდა სოფელს, ჩვეულ ჰაჭუფებს, მიწას, ცს და მთავლედ ფიქრობდა იყო ძველად.

ერთივით ყურბი, ტოშმურბერი იგდა ერთადილს და უსუბოვდა ცაუს, რომელიც აღფეროთი ჩემებზე და ატიფებულ ბაბუს.

ოტია იყო გარიბეული, უძეცი.

სახურავებზე, რაღაც გრუ მულოთი ჩემვა ბნელში. სახურავებზე აყიოვდა ვილემ. მიაკვლათი უმწვავლდა. აუტუნდენენ რაღებში ოთხტუბულად და ეს ყვიროლი გუგუნები ჰაჭარა.

ბაბუ იცვ სტოროდა.

— მე თქვენს მეულღეს ვიციბობდი—უთხრა ნელი ხნით ბაბუმ ახალგაზრდა დედას—ის ბათიარბი უსორო. და მს ლეფთერის ენახდენ!

— დიას ეტლივ იმეიფივარ!

— ჩემი ერთი გზა გუგუნეს—სიქვა ცაუმ.

— სასიმოფინა და მუბატა ოტიაში.

ბაბუნი სტოროდა ისევ. მატარებელი კი იფიგუნენ და უდაბურბნელს. გუგუნებდენ რაღებში.

ოტია იცვ მილოროხება ბაბუდთან და ერთი და იფიგის ჩასტოვრებულდა. ბაბა! ჩვენთან ერთად ხომ წამოხვალ!

- დამაცა მოვასჯაბო!
- ბაბა, გირჩევი!
- დამაცა დამაცა! დამაცა!

- მე!
- მაშ, წაიდეო!
- და ირღვეოდა ფრონტი.

— შერთე თახაში წაღი ქალი, რომ თქვა-
წინ შეხვდეს არ ივარგებს! — თხზბა ლიტონ და
მერე თიონ მრეიდა კარბთან გუფუტყანა
გამოფრეფრა
კარბეში გავიწინე ფრონტეში გამოწვინი-
ლი ივლიანე (ნათლასა შვილი) გადაყვებო.
სი იყო ფერმართალი, თვალბ ჩანსულელი
ხუსტი.

რაკლი მემორა.

1. ს. ს. ფ. ე. ლ. ი.

ნაირბე მორღვეულ, ტრიფეიანა! ფე დო-
ბბ შორის მიხლანხანბა ცი.
თვალწინ ვიწრო განთხარებუა, ჩამოტე-
რული შიარგები. მს იქით ვეგებია შორად
დაცემულ, თალინგ, კვანტო, კანკროპი, საი-
სულ მი ები.

ჩამოტეხილი ცა დაკუყურებს სოფელს და
დღეები სტრიან თივლკაპაში
დრო და დრო გათანაბრებს მიბეჭუტული
მზე და დაბეჭული ხეების ტოტებში ისევ აწრი
აღლებდა ცა ფირუზის ხაბეგებად.

ასევე ლამაზია ცა მიუებო, მთებს იქით ჩა-
მოილილი, მაგრამ ეხლა იქ ფთოლოდ
ბუბია.

სოფელი თითქმის უხმაოა.
არ ხორბალავენ ქობები და გარე დარჩენი-
ლო, დაჩინძლული ბუქანი თუ შუკ-მუის ქარჯი-
ჭურთი შავი ზღვიდან საკაოდ ამოკროვლილი
ღრუჭლებს.

სოფელი ჩუმია. უსიცოცხლოა.

2. უხიციებლო პოზიკია.

ცის ნაირ ნაირ ფრონტავენ ჯარისკაცები
— ეს ვერინ რა ტალახიანი ადგილია! —
წუწუნებენ ოსნი.

— გუშინ ჩვენები ჩვენებს ესროდენ! — ამ-
ბობს ერთი.

- ეს როვარ!
- თითონ ვიყავი მოწმე!
- სად!
- სადვურზე!
- რანარიად! სთქვი! მოყვი!
- ციოშიდან წამოსულ ესროდენ!
- რაქომ!
- ფრონტადან მოხსნილან!
- და მერე ამისთვის!
- სწორედ!
- მა შეუძლებელია თუ უბრანებს უნდა
შეგარულებიათ!
- არავის არ უბრანებია!
- გამოტყუელან!
- ისე, როვორც სხვა ფრონტებდენ!
- მიფროთხავენ ისევ.
- შორიდან მოსახანს ჩამოგვიფული მოთა-
ხალეული.
- ჭარჯიჭურთი ისევ წუწუნებს ცარიელ შო-
რელებზე!

- აღმუსე, დინამიტები სად არის!
- აჰ!
- ბრანებნა ხიდის მარჯვენა თავის აფე-
ტების შესახებ!
- მეგმის!
- ნიშანთან ანათებ!
- არის!
- ჯარისკაცების მეორე ჯგუფში სულ სხვა-
გვარი საუბარი იყო გამართული.
- რატომ ვიბრძობი!
- მშვენიერ საკარაველის კეთილდღეო-
ბაზე!
- ვის ვბრძობ! რა გაქვს საბრძოლო!
- დამანებ თავი!
- კიდევ სხვაგან სულ სხვაზე ამბობდენ.
- გაკაპაო!
- უთუოდ! ვინ მოვას კიდევ.
- შე!

ქაიო ემუტეკბა ქობებს. ზუზუნებს ხეებში.
ცივა.
ბუჩიარი მინაცრულია. მიბეჭუტული.
ოტია კუთხეში მიმდგარა ჩუმად სვედიანი.

- ცირა ცაქ! — აკანკალდა ხადღუ.
- რა იყო!
- ფიარის სად არის!
- რად გინდა!
- რაც ქალკიდან ჩამოეკიტანეთ მიწაში
უნდა ჩაგვლათ!
- რომ გაგვიგოს!
- წამეც ისა რომ არ გაგვიანონ!
- ახლა ბაბა! ასე მუც მოგმხმარებია!
- ფიარის — უთხრა ოტიაში.
- ორივენი გარეთ გავიდნენ.

აქვინს პირდაპირ უნდა გაეფხარათ. გარეთ
ქრუდა ჰაერადგურთი, ბნელი და ციო თივლად
ჩაშლილდა.

ციოვდა.
ბღუმი დაჰკრა ბარს.
უძებ ოტიაში ხელი მხარზე დაჰკრა და სი-
ჩუმე ანიშნა.

სიბნელად ვილაყვები მოვლოთხავენდენ.

- ხმა სიბნელიდან:
- ალღი ეტლა საით!
- პირდაპირ!
- რომ დავგიტორინ!
- (ბაღუ ხეს ამოფარა).
- ამ გზით არავე შეგვხვდება!
- გაჩუმდით... მოყვი!
- სიჩინ ბნელში მორბოდენ და იკარგებოდენ
ბნელში...
- ვინ არაია! იკითხა ბ ღმენ.
- გვარდევლები: ვერ გარჩიე ბუბლებ-
ბი! — უთხრა ოტიაში.
- ზიარის ისევ სჭირად მიწას.

4. შიიპარტიანობა.

ცის იქით რკინის გზის სადგურზე, თავაჯ-
როფლი გართილასკითხა ბლავიდა ჯგუნოსანი მკ-
ტარებელი და ტყვიანობაველებს ციო ტუ-
ჩები, ხარბახნების დინგები ცივად გამოყურებ-
ოდენ.

ხროვლადა ხახტად ორთქლმავალი და რა-
ლაც ციო, მოუკარებელის შთაბეჭდილებას
ახდენდა.

ნელა მოზოხას ღამე თხრილებში, ფერღო-
ბებზე, მთ.ბში, მთებს იქით და გადართლო-
ნი მიწა იყინება.
ნელა მდღედუნებს ცი და ცის ნაირზე აქე
იქ იკითრებინა ხელფებ გათიშოლი სახეები.
თითონ ცის ნაირ ნაირ ვიღაც მაღალი
კაცი მიდიოდა.

- სად არაია! შიიპარტიან არაა!
- ბრანებნოდა ის დარჩენილთან.
- არაფერი არ ვიცი!
- მე იხათ ვსვებებს!
- ხმას არავენი იღებდა.
- ის ბრახობდა მაგარა ხელს ვერავის ვერ
აღებდა.

რაკლი მესამე.

1. დაპირებულება.

კარბთან კაყური გაისმა.
ბაღუ კანკალდა. თრთოდა და კუთხეს
არ მორღვეოდა.
ცაქს თითქოს მუხლები მოკრა. თვალბს
მოწვა ბურსი.
კარბთან ისევ გაისმა კაყური.

ოთახიდან ცაუ გამოვიდა.

ყველას გაუმგარდა გულა.

- ჩვენებს არ დამეხდენ! არ ვიცი სად გა-
დაიკარგენ!
- ჩვენ ვს არის ეტლა ჩამოყვებით ქალ-
ქადენ!
- რა ამბავია! საიდან მოდინარა! — კითხბა
ბაღუმ.
- ცი-ონიდან მოვიღარა! წამოყვებით ჩვენ-
ით! ბევრი გამოიპარა დაიბანა!
- იყო მით თუ გარეყვებოდა.
- ფრონტებ ხიშტი ოპორო თივის და ბნელ-
ე დაფუტყა. თითხი ხა ფულროთში შეინახა.
ტინასაშობა გამოცეცალა.

ბაღუ ისევ კანკალდა. ისევ ორთოდა.

გარეთ: იყო თივლი, მთებზე, ჰაბეგებში,
ცის ნაპირი ნაპირ ჩალურჯებულ ჩანაყვებში.

— ცირა ცაქ!

— ცირა ცაქ! — დაუბაბა ოტიაში.

— რა იყო!

— შენ ლფედვისი სახლში წაღი! იქ ქალ-
ევი არაუნ და არა უშავს!

და მერე: შიშის გამო გულუკანკალბელი,
ფარბალთი მდი და ცაუ და უკან სტოვებდა
ბნელს. ბნელში ვსოებს, ვსოე ორლობებს.

2. სროლა.

გაეწნდა დაციხისბნდებული დღა.
სრულად მოვლოდენდა დაიქუბა სად-
გურბად ხარბახნანა და შუილით გადაიარა
ყუბბაში.

ყველანი მიწვენ თხრილებში.
ცის ნაირბებზე აკანკიდენ ტყვიანობებზე
და თოვები.

მიკიოდენ ტყვიები ტყვიები, ყუბბარები ყუბ-
ბა ეტლს.

რატომ ყოველივე ეს!

ჩანსურჩილებდა ვოწოვითი ჩასაფრებულთა-
ვანი.

— სუ! არ გაგოგონ! — ფრონტებდა მორთე.
ზრიალით, გრუსუნით მორაგვედა ყუბბარა
სიტყვის. ყუბბარა მონთა ნაქრისეფი გენგმას
და გადაამსტრო.

— თემზავიო მიდიოდა თვალბ წყლიანი,
ქალარა ფრონტებიანი მოხუცი გვაჯე.

მის გვერდით დაეცა ყუბბარა სახარული
ქუხილით. ავარა ნამსჭრევეები და ნამსჭრევე-
თან ერთად დაეცა მოხუცი სისხლი.

3. შიშის აფე.

— რა ვქნათ! კანკალდა ბაღუ.

— არაფერი არ ვიცი!

— ივლიანე შმ რას იტყვი!

— ახეთი ასე მიწვენ გავკრული! — დააროვა
მან.

4. ახეთი გარეშობა!

პატარა ჯარისკაცი აფოროხდა ხიღხე. აან-
თო სატოკე.

ლილისფერი ალი გაყავა გამოყოფილ პა-
ტრუსს და რამოდენიმე ხნის შემდეგ ცაუხ დად-
გებულ უშობო, გადმოკიდებული რკინის ხიდის
ახრცხნა თოთან იქუბა, იქუბა და სამიწელ
ნაშოთან ერთად ავარდა ხოლო.

ჯავშნოსანიდან ისევ ისროდენ. ციხე პოზი-
ცია იმყოფოდა.

— ცნობა ფოთით გზას მოგვიჩიონან.

— მაშინ, ზომ ჩაქრისელი სეაქვი.

— უბრანეთი პოლოდარო!

მოსონა ჯავშნოსანი: ცუხბარშია თქარა-
თქურით გარბოდა. მირბოდენ ჯარისკაცები.
ისევ ის ტანმოზრები გ. რიკაყვი დინარე
ტბებზე ჩაბოტა.
შუა ადგილს ჩასდო დინამითი. ანათო.
აქედდა, აუხუნდა და რკინის ხიდი ჩაიშტერა,
ჩავარდა.

ამით მოწედა სროლა და ჩამოღდა ხანგრძლივი სიძველე, შიში თუ გაურკვევლობა. (ასე დარჩება ტის ფრინტი).

5. ისევ გაურკვევლობა თუ შიში.

ნაჭერად გამოთვლულ დანაჯიროდან იცქირებოდა ბაღე.

იყო ჩემი, მინათოვი—ფერდობინი, ცარიელი სოფელი.

შუკები, თქმარა — ტალახიანი, თოვლებიანი.

- შამათი ცაფსთან წაიღი!
 - შეშინია;
 - სროლა ხომ არ არას, რისი უშინია!
 - გახში რომ შეხედენი არ მინდა პირისპირ შეხედე!
 - ნუ სულელობ წამოიღე ჩემთან;
 - მე მაინც მეშინია!
- ოთახში დაისის უფრო ბინდები შემოწვნი.

— წავიდეთ ლეფთერისას! — სთქვა ივლიანე, ბაღეს მაინც აკანკალდება თითქოს. ჯიუტობდა.

სოფელში წითლები შემოვიღიენი.

6. პირაციანებული კაცი ანუ ივანე აპი, მოკეთისი.

ტალახში, ტალახში, ლაფში ნელა მიაბიჯებდნენ ისინი.

- ბაბაია მე მაინც მეშინია!
 - რისი!
 - თითონ არ ვიცი!
- ევერბში სტიროდა ქარი. დამძიმებული ღრუბლები ისევ მიჰმანადენ, აესიბდენ სივრცე.

არ სჩანდა მზე ბრჭყვიალა. მზე ცხოველმყოფელი.

მიუახლოვდნენ ლეფთერის სახლს. სახლდან უჩვეულო სიცილი მოისმოდა. ბაღე შეჩერდა. შეტრიადა სხეული.

კარებიდან ლეფთერის მხიარული, ბრწყინვალე სახე გამოჩნდა.

მას სამხედრო ტანსაცმელი ეცვა კისერთან წითელ ნაჭერთან.

(ბაღე უთხრა).

- ამეფ დროს ღია კარებიდან გაისმა.
- მოხობანდით! — და კარების შიგთხალებიდან დედის და ცაუს ბრწყინვალე თვალები აენთენ.

ნელა ავიდნენ კიბებზე. ასე ნელა, ფრთხილად მიუახლოვდნენ შესასვლელს და ბაღემ ენლა შენიშნა ძაბარის ქუდიანი.

უმაღ შეტრიადა.

შეტრიადა ოთხი; ივლიანე.

— რა იყო!

ბაღეს გულში რაღაცეა გაკრა. გაეწარა. დაიხია უკან და ძაბარის ქუდიანი პირაციანებელი, მშვიდად მოაბიჯებდა.

საცაა ბაღე უნდა მოშორდეს ამ კარებს, ამ ისრებივით განისროლოდ თვალებს. მაგრამ ეგრ იძიროს ადგილიდან.

ძაბარის ქუდიანი იცინიდა და საბოლოო ღებრწყუნდა თვალები ამ, თუ გინდ იყო კარბრეკ პირაკაპირ შეხედვითი მოკეთის თვალები. დაყუდებულ ბაღესთან ასევე პირაციანებელი, მხიარული შუღლ გასული და უხიზრა.

— **запросто таковы мы!**

არჩილ ჩარიბიბია.

ჯიშინიანი ფრინველი მოუხანება

ამ რამდენიმე წინა დღე დასავლეთ საქართველოში, სასტრედიანო, გაიხსნა პახლი, სტეციალური მეფრინველების დაწესებულება. ეს პირველი ამოურ კვე სიაში და მთელი საბჭოთა კავშირში უპატენტოა. ს მეფრინველები-მეფრინველების კომბინატა. 10,000 ჰექტარის ფართობი, შემოღობილი ყოველ მხრედა და დაყოფილი გარეგნად დანიშნული ქათმებისთვის, მამულისათვის, იხებისათვის და ბა-ტბისათვის ოდესღაც უნაბიძგო კარადაც წინ, გამოცდებდა, გამოჩნდნენ ინფრები, ტ ბნი-კისები, მუშებ, კომბინატის ტერიტორიაზე აიგო ახალი შენობები.

კომბინატს მძიმე ამოცანა აქვს დასაბუდე-ფრინველის და კვერცხის ექსპორტი-სახსრე-გარეთ, დრინველის მიღლის ახალი ფრინველის შექმნა, საკარიველონი ჯიშინიანი ფრინველის განვითარება. ამ მოცინის განმარტებულად შე-ლდება ითით, რომ სახსრეგარეთის ბ ზარი დიდ მოთხოვნებზე აყენეს. ამიტომ კომბინატის შემოხანება სკირთა მდტი ყრადება და დავერცხება, გამოღე და კარ-გარეობით ძალიან ცო-ა გე-კე. იმას, თუ რამდენად ფრინველის და უნებდა კომბინატის სასტრედიანო ფრინველის შეჩვენება, კომბინატის, რომ საკარიველონი მეფრინველების კავშირის მიერ მოწოდებული ფრინველის დიდი ნაწილი დაწუნებულ იქნა კომბინატის ორი თვის მუშაობის შედეგია გეგმის 80 პროცენტით შეუკრულვებლობა.

გეგმა შეუსრულებლობის ძირითადი მიზეზია კომბინატსა და საქ. მეფრინველობის კავშირის შორის დადებულ ხელშეკრულ ბის ჩამოლა. მეფრინველებმა ვერ შესძლეს მაღალბარ ს-ხოვანი მეფრინველების მოწოდება და ავექსპორტო ფრინველის საკარი რა-დენობით დამზადება. კომბინატსა ჩაბარებული ფრინველის დიდი ნაწილი და წუნა და ადგილობრუ ბაზარზე გა-შვა. მეორე მიზეზია წარმოების სიხლხ და კომბინატის საკარი კვალიფიციური მუშახელის უფლობა.

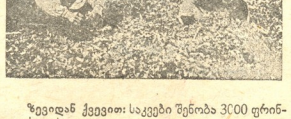
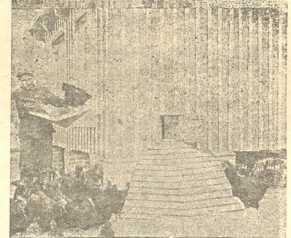
კომბინატი — ფრინველი ქალაქი 7,000 ფრინველით ამჟამ, მომავალში ეს რაოდენობა გაიზრდება, კომბინატის „მოხალხობა“ ავა 30,000-მდე. გრძელი ერთსართულიანი შენობები სავეტილიტორო მიღების — საკვეთი შენობები ამერიკელი ტიპი აგებული. ამ შენობებში სამსართულიანი მოთავსებულია 3,000 სხვადასხვა ჯიშის ფრინველი. გეომაზია, ინგლისი, იტალია, ყოველ კვეყანა თავისი მოთხოვნილებებზე უფლებს ფრინველს, ამიტომაც ფრინველის მოვლა სხვადასხვა გვარია.

საკვეთის გვარები, კარ-ფანჯარიან შენახ სახლებში მოთავსებულია კომბინატის მიერ ინგლისიდან სტეცია ურნად გამოწერილი „როტ ჯიშის“ ჯიშის 1,000 ჰქ. თამი. იქვე გვერდზე მოთავსებული იტალიატორი მოთხოვნად ელის ამ ქ თმების ვე-ტების პირუ და პარტიას, ამ ჯიშინიანი ქათმების პირველი წ წილები განაწილებული იქნება კომმუნერნობებსა, არტლებსა და უღარბის ტლებობას შორის. წიწილებს ამ პირველი პარტიით დაწუნება ჯიშინიანი იფრინველების განვითარება დასავლეთ საქართველოში და ამიტომ ამ საქმეს ექცევა უდიდეს ყურადღება.

კომბინატის ყველა შენობებში სწარმოებს უდიდესი მუშაობა. აქ იქმნება საექსპორტო ფრინველი, სასტრედიანო კვერცხი. უკანასკნელი უნდა იყოს ექსპორტული წიწის, სადა, სუსთა, წინააღმდეგ შემთხვევაში სახსრეგარეთის ბაზარი არ მიიღებს. კვერცხის გამოკვეცილი დღე-ღე 7,000 კვერცხს ამოწუნება, მომავალში კომბინატი გა-დაიქცევა კვერცხის ფაბრიკად, ყოველდღეურად ერთი გავიანი საექსპორტო კვერცხის შემოსავლით.

მიუხედავად მუშაობის მძიმე პირობებისა კომბინატს შესძლო ორი თვის განმავლობაში 17,500 ფრინველი ექსპორტი. კომბინატს დიდი მოხალხობა აქვს, ის შეტრეტილად ფართო დება. უკვე ენლა მის გადგევა დამატებით 4,000 ჰექტარი იმუა ჯიშინიანი ფრინველების გასაშენებლად. მაგარი, იმისათვის, რომ ადრეი საკარი და წესებულების გაფართოება არ შეუწყვიტოს საქ. მეფრინველობის კავშირებს უნდა მოაწოდოს სასტრედიანო ფრინველის მასობრივი გაშენება, ის კვერცხი და მოწოდების ენახე, და-კარგვნილი მეფრინველებმა მე-ტრეციების კომბინატის საკარივების ჩვენი მეფრინველების ამბინარება.

8. შიშობინი.

ფევიდან კვეციის საკვეთი შენობა 3000 ფრინველისთვის.

ჯიშინიანი ქათამი „როტ ჯიშის“ (ინგლისი), კვერცხის შემოწუნება დაკლისდებით. ჯიშინიანი ფრინველი გავლის წინ.

შუბხელის დაბარისგება.

ალაშიანის წინაპრები

რა ხანამ ჰქონდა ალაშიანს 50.000 წლის წინათ? პირველი სკული ჩაქოსტრუქცია გამოქვეყნების ალაშიანის ამერიკულ მუზეუმში.

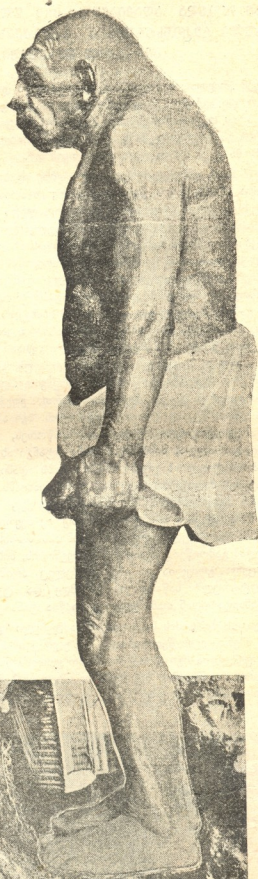
ჩვენ ყოველთვის ისეთი მოქნილი სხეული და ზრდილობიანი მიზერა-მიზერა როდი გვგონია, როგორც დღეს გვაქვს გთხოვთ თვით დარწმუნდეთ ეს არის თქვენი წინაპრების უტყუარი ფოტოგრაფია, მათი ტლანტი სხეული და გამოუმეტველები ნაღვს უდგება ბილიის სიტყვებს: „და შენა ღმერთმა კაცი სახეთ და ხატით თვისაო“.

ჩვენ მიერ გამოქვეყნებულ სურათებზე დახატულია ადამიანი, როგორც იგი 50.000 წლის წინათ ყოფილა; ეს არის პირველი სწორი რეკონსტრუქცია ცხრეთ წოდებული ნეანდერტალური ანუ ყინულვანი ეპოქის ადამიანისა, ეს რეკონსტრუქცია შესრულებულია ამერიკელ და ვერაპიელ მეცნიერთა მიერ ჩიკაგოს მუზეუმისთვის ახალი გათხრების მიხედვით, რომელიც საფრანგეთის დეპარტამენტ დარდენში მოახდინეს. ამ რიგით ეს სურათები წარმოადგენენ არა ცხოველი დანტახის ნაყოფს, არამედ თანამედროვე მეცნიერების დაქტების დადასტურებას. ჩიკაგოში პირველყოფილი გამოქვაბულები გააკეთეს და იქ მნახველს შეეძლია ყინულვანი ეპოქის ადამიანის და ქვის ეპოქის ადამიანი, ს ხით დასტუტებს. აქ დგას დაახლოებით 50 წლის მამაკაცი, რომელიც ესაა ნადირობიდან ბრუნდება, ხელში ახლათ მოკლული ცხოველის რქა უჭირავს. გამოქვაბულის შესავალთან ერთ მხარეში ქალი სდგას, ბავშვით ხელში, მეორეზე ხნიერი დედაკაცი ნადირის ტყავზე მუშაობს. საერთო ვეგეტა ამ პრისტორიული იუგაბის ცენისა მტდა დღიერი უნდა იყოს. იგი ამტკიცებს იმ ხოლოაიგური და არქეოლოგიური დებულებების სისწორეს, რომ უმაღლესი ტიპის მაიმუნება, გორილლა, შიმპანზე, ორანგ-უტანგი ახლო დგ ნა ადამიანთან, ამიტომ პრიმიტიული ხალაები ამ მაიმუნებს ადამიანათ სივლიან. მაგალ-ორანგ-უტანგი მაკლელთა სიტყვაა, ტყის ადამიანს ნიშნავს. ამ „ტყის ადამიანებთან“ ჩვენ სისხლის ნათესაობაც გვაქვს, როგორც უკანასკნელი დროის გამოკვლევებმა დაამტკიცა. სხვათაგ მგერი საერთო აღარ დარჩენილა ჩვენსა და ყინულის თუ ქვის ადამიანს შორის. ცხოველების პირიბების შეცვლამ გაპოიწვია ადამიანის გარეგნობის, მიზერა-მიზერის და აზრთების შეცვლა. გრძელია ის გზა, რომელიც პრიმიტიული კეის იარაღიდან „კულტურულ“ საწამლაგის გაზამდე და ტყის-მურქვევლამდე, ან ტყავის წინსაფარიდან თანამედროვე კოჟია ტანსაცმელამდე მოდის.

ჩიკაგოს მუზეუმის მუშაობა შესაძლებელი გახდა მხოლოდ ერთი მდიდარი ამერიკლის წყალობით, როგლმაც ამ საქმეს 50.000 დოლარი შესწირა. უძველესი იგი გრთგვარ თვით ყორანს წარმოადგენს კაპიტლისტებს შორის, ოომენლიც ჩვეულებრივ ამჯობინებენ ფული პოლიციის ორგანიზაციის მონაზარონ, ვიდრე მეცნიერულ კვლევა-ძიებს.

სურათებზე: ყინულვანი ეპოქის იუგაბი 50.000 წლის წინათ: მამაკაცს მოკლული ცხოველის რქა მოაქვს, ქალს ხელში მძიმეშვიკარი ბავშვი უჭირავს, ხნიერი დედაკაცი ნადირის ტყავზე მუშაობს. გვერდით ყნაწილი უდგას.

პირველყოფილი ადამიანი დორდონის გათხრების მიხედვით (საფრანგეთში). პირველყოფილი დედამიწის, პირველყოფილი მამაკაცი, რომელიც საოცრათ წააგაფს ორანგუტანს; ხელში ჰქონდა პალოუკრაფს, პოვისტორიული ეპოქის იარაღი დორდონის ხეობა საფრანგეთში, სადაც პირველყოფილი ადამიანის ძვლები აღმოაჩინეს; ამ ძვლების მიხედვით შეცნობეს მან ჩვენი წინაპრების რეკონსტრუქცია მოახდინა.

„ვეფხისტყაოსანი“-ს გარემო

ხელოვნების სახალხო, ქართველ მწერალთა კრებაზე პაულ ინგოროვს ვაიკითხა მიხსენება ვეფხისტყაოსანის ეპოტერიული მხარეზე. (ეს მიხსენება წარმოადგენს ერთ-ერთ თავს „რედაქციის“ მხარე ტომიდან, რომელიც ავტორის დაზარალებული აქვს გამოცემულად).

შესავალი მომსწრებელმა განიხილა ზოგიერთი ფილოლოგიური ხასიათის საკითხები, პოემის ორიგინალის კითხვასთან დაკავშირებული. სხვათა შორის გარკვეული იყო კითხვა, თუ როგორ წარმოიშვა ლექსი, თითო „ვეფხისტყაოსანი“ წარმოადგენს ნათარგმნი „ამბაბა“ გალექსებას. ხელნაწერთა ანალიზის მიხედვით მომსწრებელმა ცხადყო, რომ ეს გაიგებება არ შეეფერება სინამდვილეს. მაგრამ ეს ცოტა: მომსწრებელმა ისიც გაზიარა, თუ რა ნივთიერება წარმოიშვა ეს ლექსები.

პოემის ორიგინალის საკითხის განხილვის შემდეგ მომსწრებელი შეხვდა ვეფხისტყაოსანის ეპოტერიული მხარეს.

როგორც ცნობილია, შოთა რუსთაელის დროის აღმოსავლურ პოეზიაში, რომელიც რუსთაელის მიმართულებას წარმოადგენდა, მიღებული იყო ეპოტერიული პოეტიკა. ეს ეპოტერიული პოეტიკა იმაში მდგომარეობდა, რომ პოეტურ ნაწარმოებში მოცემული იყო ხომლი ორნაირი ასპექტი: რეალისტური („საკაქაო“) და ეპოტერიული (ე. ი. ფარული, რელიგიურ-ფილოსოფიური, ანუ როგორც მაშინ იტყვიან „საღმრთო“). მაგალითისათვის მომსწრებელმა დაასახლა პოემა „ლელო-მიჯნურაინი“ (მე-XII სუკ.), რომელიც, როგორც გამოჩვეულია, ორნაირი განზომილობას შეიცავს: რეალისტურ პლანში მოცემულია ჩვეულებრივი რამის; მაგრამ ამავე დროს აქ ავტორის წარმოდგენილი აქვს ეპოტერიული („ფარული“) მხარე, სადაც გადმოცემულია ადამიანის მისწრაფება აბსოლუტურსადმი და ეპოტერიული შეცნობის სხვადასხვა საფეხურები.

მომსწრებელმა მთელ რიგ ჩვენებათა მიხედვით ცხადყო, რომ ვეფხისტყაოსანში არის ეპოტერიული მხარე, ეპოტერიული შინაარსის არსებობას ვეფხისტყაოსანში სხვადასხვა ჩვენებით გარდა ავსტრუებს ოჯახ შოთას ars poetica, რომელიც შესავლის სახით უძღვის

პოემას, ამასთანავე ირკვევა ისიც, რომ ვეფხისტყაოსანში ეპოტერიული შინაარსი არაქრისტიკული ნილი ყოფილა; ეს კარგად სცოდნიათ როგორც პოეტის თანამედროვეებს, ისე შემდეგი თაობის კლერიკალურად გაწვრთბულ წრეებსაც, და ამით აიხსნება შოთას ნაწარმოების დევნა, რასაც ადგილი ჰქონდა შემდეგ საუკუნოებში.

საფილოსოფიო იყო მომსწრებელი აღდგენა პოემის ადგილებსა, რომლებიც შემდეგ გადაუსწორებიათ, რომ დავფარათ პოემის არაქრისტიანული ხასიათი. მაგალითად, ვეფხისტყაოსანში „მნათობთა ლოცვა“ დღემდე ცნობილ ტექსტში ასე იწყება:

„იმნავალი ცაჲა შესტრის, ეუბნების, ეტყვის მსება;

აჲ, მზეო, გეაჯები!“

მაგრამ ძველ ხელნაწერში ეს ადგილი ასეა დავული:

„იმნავალი ცაჲა შესტრის, ეუბნების ეტლას მსება;

აჲ, ღმერთო, გეაჯები!“

ადგილი წარბისადგენია, რომ ეს ადგილი სადაც შოთა პირდაპირ მიმართავს მზეს, რომ გროც ღმერთს, რომლებელიც იყო ქრისტიანული მეთიხევისათვის, და ამიტომ პოემის ეს ადგილი შემდეგ შეუცვლიათ.

ანაირადვე გადსწორებული ყოფილა პოემაში მთელი რიგი ადგილებისა, სადაც ცხადად მოსიხდა შოთას არა ქრისტიანული იდეები.

ამ მოკლე ანგარიშში, რასაკვირველია, შეუძლებელია შევხებით მომსწრებელმა აღმრთლ ყველა საკითხებს, რომლებიც სრულიად ახალ შუქს ჰფენენ შოთას პოემას.

აქ შექმრდებიან მხოლოდ გაკვირთ ერთ მხარეზე—მნათობთა სიმბოლიცაზე.

ვეფხისტყაოსანში, ეპოტერიული პოეტის თანხმად, მოცემულია ორნაირი პლანი: რეალისტური პლანი პოემის გმირები ჩვეულებრივი ადამიანები არიან, ხოლო ეპოტერიული პლანში პოემის იგივე გმირები წარმოდგენილი არიან როგორც მნათობები.

პოემის ცალკე გმირებში მოცემულია ამა თუ იმ მნათობის ასპექტი.

აქ, ტარეული არის მოთავსებული ვეფხისტყაოსანში—მთავრის ლაქების სიმბოლიცა; ტარეულის ბნელად—მთავრის ფახებია და სხვა). ავთანდოლის არის მტრუბა (ვეფხისტყაოსანში მთავრის ცალკე დეტლები ავთანდოლის შესახებ „მტრუკრის“ ბუნების უნაკლებული ასახვას წარმოადგენს). ნესტან-დარეჯან არის ეფრესია, მარაქალურის სიმბოლიცა. თინათინ არის იხე (თინათინის გაწვევა მზის დაადება, ოქროს სიბრტეა მიმომხვევით). როსტკვენ—ღმრთავალი და ეფრესია—არის იგივე სატურნი. ფარსადან—გენესის მამა, არის უპოტერი. ფრიდონი არის მარსი (რომელიც პირველ შეხედვრის დროსვე გვევლინება მხალამოწმდელი და სისხლით მოსწორელი).

მომსწრებელმა დაწვრილებით განიხილა მითოლოგიური წარმოდგენანი, რომლებიც არსებობდნენ ცალკე მნათობთა შესახებ და მოთყვანა გადმოწვევით მნიშვნელობის მაგალითები პოემის ცალკე ადგილების შეუცვლისა მნათობთა შესახებ მითოსთან, რაც ცხადყოფს, რომ პოემის მომსწრებელნი გმირნი წარმოადგენენ ამა თუ იმ მნათობთა ასპექტს.

შემდეგ, პოემის მოქმედება, რომელიც რეალისტურ პლანში მოცემულია, როგორც ტრადიციული მითობა ადამიანთა ცხოვრებიდან, ეპოტერიული პლანში წარმოადგენს მნათობთა მოქმედების ამავე; პოემის დასაწყისი იფილოსტების მნათობების ისეთ მდგომარეობას ცხებ, როცა მზე—თინათინ, როსტკვენ—სატურნი და ავთანდოლი—მტრუკრი ერთ ზოდიკოში იმყოფებიან; მტრუკრი ზოდიკოშია ნესტან—ეფრესია, ტარეული—მთავრე და ფარსადან—ეპოტერი. მესამე ზოდიკოშია ფრიდონ—მარსი. მოთხრობის შემდეგს განვითარებას და ფინალს აქვს ასტროლოგიური პარალელი მნათობთა მოქმედების რაღსულ.

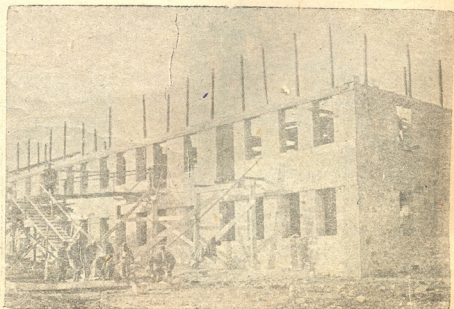
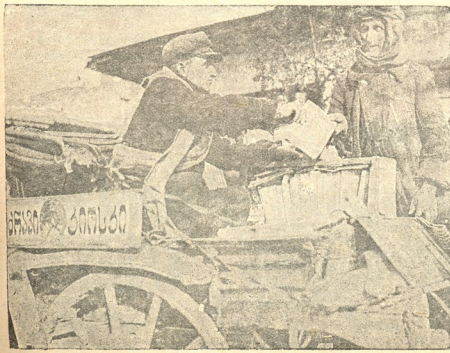
ჩვენ აქ აღინიშნეთ მხოლოდ ზოგიერთი დეტლები მომსწრებელთან: მომსწრებელმა მთლიანად კონკრეტულ მასალაზე იყო დამყარებული.

მომსწრებლის შემდეგ გამართა კამათი, რომელშიც მონაწილეობა მიიღეს გრ. რობაქიძემ, ე. კობეჯიშვილმა, ტიციან ტაბიძემ, სვ. ჯვანშიამ, ალ. აბაშვილმა და სხვ.

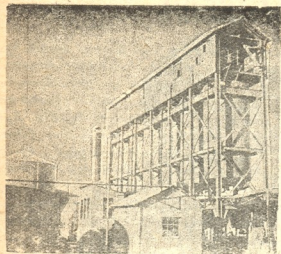
ალ. აბაშვილი.

წიგნის შესახებ

საკ. სახელგამოსი შიშაკო კოიცი, რომელიც წიგნს ავრცელებს დასავლელ საქართველოში.

ნაშტრის ტრისტის მოსამსახურეებისთვის შენდებთ ახალი საცხოვრებელი ზინა.

საქონდესიო ფრმის „სტანდარტ ოილ“-ის ნავთის საწმენდი ქარხანა ბათოში. 1930 წელს თავდება კონკრეტის ვადა, რის შემდეგ ქარხანა გადაეა საბჭოთა მრეწველობის საკუთრებაში.

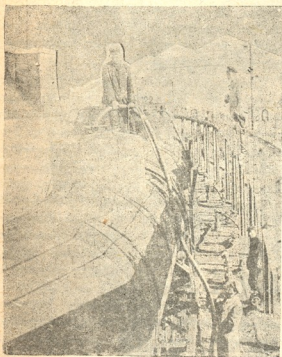

ამირ-კავკასიის ფეხოსანთა სკოლის კურსანტები აკროვებენ ოკინის ნამტერებებს რკინის-გზის საბელოსნოებში.

ქუთაისიდან ბაღდადამდე მიმავალი შოცხ აქ ბოლო წანებში ძლოერ გაფუტდა, რაც აჩელებს მანქანების და ურბების თმოსვლას. აქ რაიონის კოლექტივის წევრები აწარმოებენ გაცხადებულ მუშაობას გზის შესაკეთებად.

სურათზე:—გზაზე მუშაობის ერთი მომენტი.

ბათოში დასრულდა ნავთსადენის შენება და გაძლიერდა ნავთის ექსპორტი საზღვარგარედ. სურათზე—ნავთის გადასახვა საქსპორტოდ.

რკინისა და თუჯის ნამტერების შეგროვება ჩამოსახსნელ ქარხანაში გასაგზავნად.

ტომობის წვეროვების კამსანაში დედ მონაწილეობას იღებენ კომკავშირელები. სურათზე—თბილისის კომკავშირელები შაბათობაზე „სოიუსხლების“ საწყოებში.

ახალი მოწყობილობის გადმოტრითვა, რომე გაძლიერდა ნავთის ექსპორტის აბრეშუმის დაბოიკაში.

ფოტო—ი. ტორის.

თელავის პარტ-სკოლის მსმენელები ზუზის ხერხვის დროს.

